

MÜNDƏRİCAT

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiqlənməsi ilə bağlı rəhbərliyin məsuliyyətinə dair hesabat	2
Müstəqil auditorun hesabatı	3-4
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	5
Mənfəət və zərər haqqında hesabat	6
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	7
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	8
Maliyyə hesabatlarına şərhlər və qeydlər	9-34

31 DEKABR 2023-CÜ İL TARİXİNƏ BAŞA ÇATAN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT

Rəhbərlik « A-QROUP SİĞORTA ŞİRKƏTİ » ASC-nin 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini, eləcə də həmin tarixə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələri, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişiklikləri düzgün əks etdirən maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlərdə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) müvafiq olaraq hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

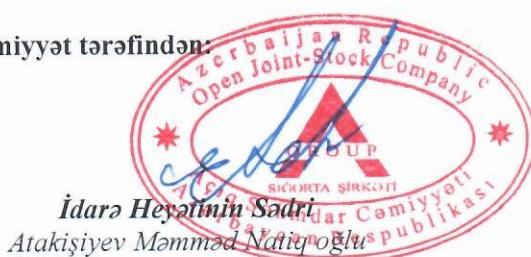
Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında rəhbərlik aşağıdakılara cavabdehdir:

Mühasibat uçotu qaydalarının müvafiq şəkildə seçilməsi və tətbiqinə;
Məlumatların, o cümlədən mühasibat uçotu qaydalarının müvafiq, mötəbər, müqayiseli və anlaşıla bilən tərzdə təqdimatına;
İstifadəçilərə xüsusi əməliyyatların, digər hadisə və şəraitlərin Cəmiyyətin maliyyə vəziyyəti və maliyyə nəticələrinə təsirini anlamaqda yardım göstərilməsi üçün MHBS-nın xüsusi tələblərinin yerinə yetirilməsi kifayət etmədikdə əlavə açıqlamalar verilməsinə;
Cəmiyyətin fasiləsizlik prinsipinə əsasən fəaliyyətini davam etdirə bilməsi imkanlarının qiymətləndirilməsinə;

Həmçinin rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuldur:

Cəmiyyətin daxilində sağlam və effektiv daxili nəzarət sisteminin yaradılması, tətbiqi və saxlanılmasına;
Cəmiyyətin əməliyyatlarının açıqlanması və izah edilməsi, habelə, onun maliyyə hesabatlarının istenilən vaxt dəqiqliklə açıqlanması üçün yetərli olan və Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının MHBS-na uyğun gəldiyini və təmin edə biləcək müvafiq mühasibat uçotu qeydlərini aparılması;
Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və mühasibat uçotu qaydalarına müvafiq olaraq məcburi mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
Cəmiyyətin aktivlərinin mühafizə olunması üçün mümkün tədbirlər görüləlməsinə;
Saxtakarlıq və digər pozuntuların müəyyən edilməsi və qarşısının alınmasına.
Cəmiyyətin 31 dekabr 2023-cü il tarixinə başa çatan il üzrə maliyyə hesabatları 19.02.2024-cü il tarixində rəhbərlik tərəfindən təsdiq olunmuşdur.

Cəmiyyət tərəfindən:

*İdarə Heyətinin Sədri
Atakişiyev Məmməd Natiq oğlu*

Baş mühasib
İmamquliyeva Natavan Söhbət qızı

“19 fevral” 2024-cü il

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

«A-QROUP SIĞORTA ŞİRKƏTİ» ASC-nin *Təsisçisinə və Rəhbərliyinə*

Rəy sDFMiHmMQx

Biz «A-QROUP SIĞORTA ŞİRKƏTİ» ASC-nin 31 dekabr 2023-cü il tarixinə əhəmiyyətli uçot siyasetinin və digər izahedici qeydlərin qısa xülassəsindən ibarət olan əlavə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini aparmışq. Hesab edirik ki, Cəmiyyətin qoşma maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlərdə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Rəy üçün əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq audit standartlarına (BAS) uyğun aparmışq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Maliyyə hesabatlarının auditü üçün auditorun məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir. Biz maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar ilə Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Etika Məcəlləsinin” (IESBA Məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Cəmiyyətdən asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə, eləcə də IESBA məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmak üçün yetərli və münasibdir.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri bizim peşəkar mühakiməmizə görə cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditində ən əhəmiyyətli məsələlərdir. Bu məsələlər maliyyə hesabatlarının auditü baxımından və maliyyə hesabatlarına dair rəyimizin formallaşdırılmasında bütövlükdə nəzərə alınmışdır və biz bu məsələlərə dair ayrılıqda rəy vermirik.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və MHBS-ə uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhrif olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Cəmiyyəti ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativin olmadığı halda, rəhbərlik Cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesablarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz tətib edilmiş maliyyə hesablarında bir tam kimi, dələduzluq və ya səhvler nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin o zəmanət vermir ki, əhəmiyyətli təhrif mövcud olduqda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış audit onu həmişə aşkarlayır. Təhriflər dələduzluq və ya səhvler nəticəsində yaranan bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-ların tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi biz audit aparılan zaman peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesablarında dələduzluq və ya səhvler nəticəsində əhəmiyyətli təhriflər risklərini müəyyən edib qiymətləndiririk, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirib həyata keçiririk və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Dələduzluq nəticəsində əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamama riski səhvler nəticəsindəkindən daha yüksəkdir, çünki dələduzluq sözleşmə, saxtakarlıq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər.
- Cəmiyyətin daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy bildirmək məqsədi üçün olmamaq şərtiə, bu şərtlər şərçivəsində uyğun olan audit prosedurlarını layihələndirmək üçün audita aid daxili nəzarəti başa düşürük.
- İstifadə edilmiş uçot siyasetinin uygunluğunu və rəhbərlik tərəfindən həyata keçirilən uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məntiqliliyini qiymətləndiririk.
- Mühasibat uçutunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutlarının əsasında Cəmiyyətin fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığında dair nəticə çıxarıraq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında nəticə çıxardığımız halda, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməliyik və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və ya şəraitlər Cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.

Biz iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit sübutları, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarətdə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında məlumat veririk.

“Caspian Consulting and Partners” MMC

Direktor: Elnurə Abdinova

Auditor: Adışırın Ağə-zadə

Tarix: 19.02.2024

“A-QROUP SIGORTA ŞİRKƏTİ” ASC
31 Dekabr 2023-cü il tarixinə
MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

Azərbaycan manatı ilə	Qeyd	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
AKTİVLƏR			
Uzunmüddətli aktivlər			
Torpaq, tikili və avadanlıqlar	5	2 432 108,24	2 558 386,79
Qeyri-maddi aktivlər	6	230 633,65	243 569,11
CƏMİ UZUNMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR		2 662 741,89	2 801 955,90
Qısamüddətli aktivlər			
Ehtiyatlar		57 338,67	64 658,64
Debitör borcları:	7	3 478 745,68	4 873 879,66
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri:	8	12 029 249,37	13 268 001,56
Qısamüddətli maliyyə aktivləri:	9	6 931 564,16	6 081 646,47
Sığorta ehtiyatlarında təkrarsığortaçıların payı:	11	1 863 974,31	2 028 254,67
Sair qısamüddətli aktivlər:		102 923,97	57 886,39
Sair aktivlər:		-	25 224,42
CƏMİ QISAMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR		24 463 796,16	26 399 551,81
CƏMİ AKTİVLƏR		27 126 538,05	29 201 507,71
KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR			
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	10	10 005 250,00	10 005 250,00
Emissiya gəliri	10	1 401 226,48	1 401 226,48
Bölgüsürüməmiş mənfəət (ödənilməmiş zərər)	10	698 897,05	57 190,26
CƏMİ KAPİTAL		12 105 373,53	11 463 666,74
ÖHDƏLİKLƏR			
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Sığorta ehtiyatları		14 394 386,68	16 766 052,84
Qarşısalınma tədbirləri fondu		45 665,64	63 719,11
Kreditor borcları	11	-	45 555,50
Təkrarsığorta əməliyyatları üzrə öhdəliklər:	11	-	360 839,70
Təsisçi və ya səhmdarlarla hesablaşmalar	11	449,24	449,24
Sair öhdəliklər	11	396,44	-
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		14 440 898,00	17 236 616,39
Qısamüddətli öhdəliklər			
Kreditor borcları	12	580 266,52	501 224,58
Sair qısamüddətli öhdəliklər			
Cəmi qısamüddətli öhdəliklər		580 266,52	501 224,58
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		15 021 164,52	17 737 840,97
CƏMİ KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR		27 126 538,05	29 201 507,71

Baş mühasib
İmamquliyeva Natavan Söhbət qızı

**“A-QROUP SİĞORTA ŞİRKƏTİ” ASC-nin
MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR HAQQINDA HESABAT
31 Dekabr 2023-cü il tarixinə**

Azərbaycan manatı ilə	Qeyd	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
Gəlirlər			
Əsas əməliyyat gəliri	13	22 051 515,32	25 628 773,64
Xalis sigorta ehtiyatlarının dəyişməsi (müsbət/mənfi)		2 207 385,80	(4 030 393,49)
İnvestisiya gəlirləri üzrə		549 460,99	218 212,54
Subroqasiya gəlirləri		233 800,35	84 355,95
Sair gəlirlər		239 471,77	147 309,55
Ümumi gəlirlər		25 281 634,23	22 048 258,19
Xərclər			
Əsas əməliyyat xərcləri	14	(19 141 492,32)	(15 911 863,02)
İşlərin aparılması xərcləri	15	(5 225 411,71)	(5 750 479,31)
Sair xərclər		(41 108,89)	(314 428,03)
Ümumi xərclər		(24 408 012,92)	(21 976 770,36)
Maliyyə mənfəəti (zərəri)		873 621,31	71 487,83
Vergiqoymadan əvvəl mənfəət (zərər)	16	873 621,31	71 487,83
Mənfəət vergisi	16	(174 724,26)	(14 297,57)
Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)	16	698 897,05	57 190,26

Baş mühasib
İمامquliyeva Natavan Söhbət qızı

**“A-QROUP SIĞORTA ŞİRKƏTİ” ASC-nin
31 Dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat**

Azərbaycan manatı ilə	Qeyd	Nizamnamə Kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Emissiya gəliri	Cəmi Kapital
1 yanvar 2022-ci il tarixənə qalıq	10	10 005 250,00	929 023,78	1 401 226,48	12 335 500,26
Hesabat dövründə xalis mənfəət(zərər)	-	-	57 190,26	-	57 190,26
Mülkiyyətçilərin kapital qoyuluşları	-	-	-	-	-
Emissiya gəliri	-	-	-	-	-
Mülkiyyətçilər arasında kapitalın bölüşdürülməsi(dividendlər)	-	-	(929 023,78)	-	(929 023,78)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq	10	10 005 250,00	57 190,26	1 401 226,48	11 463 666,74
1 yanvar 2023-cü il tarixinə qalıq		10 005 250,00	57 190,26	1 401 226,48	11 463 666,74
Hesabat dövründə xalis mənfəət(zərər)	-	-	698 897,05	-	698 897,05
Mülkiyyətçilərin kapital qoyuluşları	-	-	-	-	-
Emissiya gəliri	-	-	-	-	-
Mülkiyyətçilər arasında kapitalın bölüşdürülməsi(dividendlər)	-	-	(57 190,26)	-	(57 190,26)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq		10 005 250,00	698 897,05	1 401 226,48	11 463 666,74

“19 fevral” 2024-cü təhdidar Cəmiyyəti,
Azərbaycan Respublikası

*Baş mühasib
İmamquliyeva Natavan Söhbət qızı*

**"A-QROUP SİĞORTA ŞİRKƏTİ" ASC-nin
PUL VƏSAITLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 Dekabr 2023-cü il tarixinə**

Qeyd	<i>Azərbaycan manatı ilə</i>	
	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Müştərilərdən daxil olan pul vəsaitləri	25 281 634,23	22 048 181,06
Təchizatçılara və işçilərə ödənilən pul vəsaitləri	(25 552 934,73)	(25 035 630,57)
Əməliyyatlardan əldə olunan pul vəsaitləri	(271 300,50)	(2 987 449,51)
Ödənilmiş mənfəət vergisi	(174 724,26)	(14 282,14)
Əməliyyat fəaliyyətindən xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti:	(446 024,76)	(3 001 731,65)
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkətləri		
Uzunmüddətli qeyri-maliyyə aktivlərinin alınması		
Digər tərəflərə verilmiş qısamüddətli və uzunmüddətli borclar üzrə pul vəsaitlərinin xaric olmaları		
Alınmış faizlər şəklində pul vəsaitlərinin daxilolmaları		
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti		
Maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyətdən pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Səhmlərin buraxılmasından yaranan gəlir		
Ödənilmiş dividendlər	(57 190,26)	(929 023,78)
Maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyətdən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti	(57 190,26)	(929 023,78)
Pul vəsaitlərinin həcmimin xalis artımı/azalması	(388 834,50)	2 072 707,87
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və bank overdraftları	19 349 648,03	17 276 940,16
İlin sonuna pul vəsaitləri və bank overdraftları	8 9	18 960 813,53
		19 349 648,03

"19 fevral" 2024-cü il

Baş mühasib
İmamquliyeva Natavan Söhbət qızı

“A-QROUP SİGORTA ŞİRKƏTİ” ASC-nin

31 dekabr 2023-cü il tarixinə Uçot Siyaseti və Digər İzahedici Qeydlərin Qısa Xülasəsi

1. CƏMIYYƏT HAQQINDA

“A-Qroup Sığorta Şirkəti” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (“Şirkət”) Azərbaycan Respublikasında 1995-ci ildə “A-Qroup” ASC Sığorta Şirkəti olaraq quruldu. 2009-cu ilin yanvar ayında şirkət 9900027621 VÖEN nömrəli ASC kimi yenidən qeydiyyata alındı. Şirkət əsasən həyat sığortası və təkrarsıgorta xidmətləri göstərməklə məşğuldur. Şirkət Azərbaycan Respublikasının Sığorta nəzarət orqanı tərəfindən verilmiş sığorta lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir. Şirkətin əhatə etdiyi sığorta işi, tibbi, yük, əmlak, zərər, üçüncü şəxslərin əmlakı, nəqliyyat vasitəsi və təkrarsıgortanı əhatə edir, lakin bunlarla məhdudlaşdırır.

Şirkətlərin qeydiyyatdan keçmiş ofisi, Azərbaycan, Bakı, L. Tolstoy küçəsi, 172-də, baş ofisi Azərbaycan Respublikası, Bakı, Rəşid Behbudov küçəsi 87A-da yerləşir. Şirkətin Gəncə şəhərində bir filialı var.

Şirkətin yeganə sahibi Azərbaycan vətəndaşı olan cənab Sabir Annayevdir.

2. ŞİRKƏTİN ƏMƏLİYYAT MÜHİTİ

Azərbaycanda davamlı iqtisadi inkişaf əsasında iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətliyini, inklüzivliyini və əhalinin sosial rifahının artırılmasının təmin edilməsi məqsədilə biznes və investisiya mühitinin daha da inkişafının, sahibkarlarının maliyyə resurslarına çıxış imkanlarının genişləndirilməsi, dövlət-sahibkar münasibətlərinin yeni çağırışlara uyğun olaraq təkmilləşdirilməsi istiqamətində hədəflənmiş məqsədyönlü islahatlar davam edir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 06 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələrinə əsasən aparılan islahatlar və həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində bir sıra nailiyyətlər əldə edilmiş, mütərəqqi hüquqi baza formalaşmış, 2019-cu ildə ölkədə makroiqtisadi sabitlik və dayanıqlığın əsasları yaradılmışdır. Tədiyə balansı tarazlaşmış, valyuta ehtiyatlarına təzyiq azalmış, milli valyutanın xarici valyutalara qarşı məzənnəsi və inflasiya gözləntiləri sabitləşmişdir.

2019-cu ildə makroiqtisadi sabitlik meyillərinin yaranması qeyri-neft sektorunda iqtisadi artımın bərpasına şərait yaratmışdır. Belə ki, Azərbaycan Respublikasının Dövlət statistika Komitəsinin məlumatına əsasən ötən il qeyri-neft sektorunda ümumi daxili məhsul real olaraq 3.5% artmışdır.

Ölkədə sahibkarlığın inkişafi, biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması məqsədilə 2019-cu ildə vergi qanunvericiliyinə bir neçə istiqamətdə çox mühüm dəyişikliklər edilmişdir. Bunlar sahibkarlığın dəsteklənməsi, vergidən yayınmanın və “kölgə iqtisadiyyatının” miqyasının azaldılması, vergitutma bazasının genişləndirilməsi, vergi inzibatlılığının təkmilləşdirilməsi, mövcud və yeni veriləcək vergi güzəştlərinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi kimi istiqamətləri əhatə edir.

Dövlət əhəmiyyətli və həyat təminatlı obyektlər, eləcə də insanların həyat və fəaliyyəti üçün zəruri iş və xidmət sahələrindən başqa digər istiqamətlər üzrə müəssisələrin fəaliyyəti qeyd olunan tarixə qədər dayandırıldı.

Neft ixrac edən bir ölkə kimi və neftin dövlət bütçəsinin həcmi, eləcə də dəyəri etibarı ilə əsas paya sahib olduğu üçün Azərbaycan iqtisadiyyatı neftin dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Bu səbəbdən sözügedən sahənin qiymətlərində yaranan fərqlər iqtisadiyyat üzərində böyük təsirə malikdir və neftin dəyərindəki kəskin dəyişikliklər valyuta dəyərdən düşməsi, iqtisadiyyat və sənaye sahələrinin inkişafında ləngimələr, həmçinin pul vəsaitlərinin dövriyyəsində yaranan qeyri-sabitlik kimi bu və ya digər makro-iqtisadi faktorların mövcudluğuna gətirib çıxarır.

2. ŞİRKƏTİN ƏMƏLİYYAT MÜHİTİ (dəvamı)

Beynəlxalq bazarda neftin qiymətinin aşağı enməsi neft ixrac edən ölkələrin iqtisadiyyatı üçün ən böyük təhlükə hesab olunmaqdadır. 2020-ci ilin 9 mart tarixindən etibarən neftin qiymətində qəfil enmə müşahidə olunmağa başlamışdır və bu birbaşa neft istehsal edən ölkələrə, eləcə də Azərbaycana öz təsirini göstərir.

Qeyd oılanan hadisələr də öz növbəsində neft sahəsindəki gəlirlərin və dolayısı ilə illik bütçə gəlirlərinin azalması, neft istehsalının aşağı enməsi və bu sahədə aparılan əməliyyatların dayandırılmasına gətirib çıxara bilər. Neftin dəyərindəki azalma uzun müddət davam edərsə, iqtisadiyyatın genişləndirilməsində uzunmüddətli geriləmələr, bank və daşınmaz əmlak kimi müttəfiq sahələrə mənfi təsirlərlə nəticələnəcəkdir.

Neft böhranı neft və enerji sektorunun maliyyə və likvidlik mövqelərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsirini göstərir, bu isə öz növbəsində həmin sahələrə kreditlərin ayrılmışındakı çətinliklərə, həmçinin mövcud borcların ödənilmə qabiliyyətinin aşağı enməsinə gətirib çıxara bilər. Müəssisələrin əməliyyat şəraitinin zəifləməsi rəhbərliyin pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı proqnozlarına, maliyyə və qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə qiymətləndirmə proseslərinə mənfi təsirini göstərməsi də ehtimal olunur. Makro-iqtisadi amillərin gözlənilən dəyişiklikləri səbəbindən rəhbərlik bu dəyişikliklərin Təşkilatın əməliyyatları üzərində təsirini dəqiq qiymətləndirmək və yarana biləcək nəticələrlə bağlı hər hansı bir ölçü götürmək iqtidarında deyil.

Uyğunluq haqqında bəyanat

Cəmiyyətin maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standardları (MHBS) əsasında hazırlanmışdır. Cəmiyyət öz mühəsibat qeydlərini Azərbaycan Respublikasında qüvvədə olan qanunvericilik əsasında həyata keçirir. Bu Cəmiyyətin maliyyə hesabatları həmin mühəsibat qeydləri əsasında hazırlanmışdır və MHBS-a bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından uyğunlaşdırmaq üçün düzəlişlər edilmişdir.

Təqdimatın əsasları

Cəmiyyətin maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası (“BMUŞŞ”) tərəfindən dərc edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standardları (“MHBS”) və Azərbaycan Respublikasının sığorta fəaliyyəti üçün nəzərdə tutulmuş qanunvericilik əsasında hazırlanmışdır.

Qeyd olunan maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot prinsipləri aşağıda göstərilir. Həmin prinsiplər, başqa cür göstərilmədiyi hallarda təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir.

3. MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ

Fasiləsizlik prinsipi

Bu maliyyə hesabatları Cəmiyyətin yaxın gələcəkdə fəaliyyətini normal şərtlər altında davam etdirəcəyi ehtimalı nəzərə alınaraq hazırlanmışdır.

Rəhbərlik hesab edir ki, Cəmiyyətin yaxın gələcəkdə ləğv olunmasına, habelə fəaliyyətinin dayandırılmasına və ya Azərbaycan Respublikasının Qanunları və normativ aktları əsasında kreditorlara qarşı müdafiə axtarışına istək və ya ehtiyac olmadan fəaliyyətini davam etdirəcək. Buna görə, aktivlər və öhdəliklər adı fəaliyyətin gedişində Cəmiyyətin aktivləri reallaşdırmaq və öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyətinə malik olduğu fərziyyəsi ilə hesabatlarda eks etdirilmişdir. Bəzi fərdi maliyyə hesabatları standartları, Rəhbərlik tərəfindən Cəmiyyətin davamlılıq prinsipinə dair dəyərləndirmənin aparılması üzrə konkret tələbləri nəzərə alınmalıdır müəyyən məsələlərin və daimilik prinsipi ilə əlaqədar bir sıra açıqlamaların hesabatlara daxil edilməsini əhatə edir.

Davamlılıq prinsipi təxminlərin Rəhbərlik tərəfindən dəyərləndirilməsi zamanı naməlum olan gələcək hadisələr və ya şərtlər üzrə müəyyən fərziyyələrin edilməsi vacibdir.

Təqdimatın digər əsasları

Bu maliyyə hesabatları Cəmiyyətin funksional valyutası olan Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilmişdir. Fərdi maliyyə hesabatları tarixi dəyər prinsiplərinə əsasən hazırlanmışdır.

Cəmiyyət mühəsibat sistemini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun şəkildə təşkil edir. Fərdi maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən yerli mühəsibat prinsiplərinə uyğun tərtib edilmiş mühəsibat sistemindən istifadə edilmiş və hesabatlara MHBS-yə uyğunlaşdırılmaq məqsədilə düzəlişlər edilmişdir. Bu düzəlişlərə əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini eks etdirmək üçün müəyyən təsnifləşdirilmələr, həmcinin müəyyən aktiv və öhdəliklərin, eləcə də gəlir və xərclərin fərdi maliyyə hesabatlarındakı bəndlərə uyğunlaşdırılması məqsədilə edilən yenidən təsnifləndirilmələr aiddir.

Əməliyyat valyutası

Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarına daxil edilən maddələr Cəmiyyətin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitdəki valyutani ("əməliyyat valyutası") istifadə etməklə ölçülür. Cəmiyyətin əməliyyat valyutası AZN-dir. Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının təqdim olunduğu valyuta AZN-dir. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının qaydalarına uyğun olaraq bu maliyyə hesabatlarında yerli valyuta təqdimat valyutası kimi istifadə olunur.

Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız uçotda tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanuni hüquq mövcud olduqda və xalis məbləğ əsasında hesablaşmalar aparılması, yaxud da eyni vaxtda aktivlərin satılması və öhdəliyin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulduğda bir-birinə qarşı əvəzləşdirir, xalis məbləği isə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda bildirilir. Hər hansı mühəsibat uçotu standartı və ya şəhəri ilə tələb olunmayana və ya icazə verilməyənədək və Cəmiyyətin mühəsibat uçotu qaydalarında konkret göstərilməyənə qədər gəlir və xərc mənfəət və ya zərər haqqında bir-birinə qarşı əvəzləşdirmir.

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri aşağıdakı xüsusi kateqoriyalara ayrılırlar: "mənfəət və zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan" maliyyə aktivləri (MZHƏDT), "ödəniş tarixinədək saxlanılan" investisiyalar, "verilmiş kreditlər və debitor borcları" və satılı bilən maliyyə aktivləri (SMA). Təsnifləşdirmə maliyyə aktivinin növündən və saxlama məqsədindən asılıdır və ilkin tanımma zamanı təyin edilir.

3.MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ (dəvamı)

MZHƏDT maliyyə aktivləri

Ticarət məqsədləri ilə saxlanılan maliyyə aktivləri “mənfəət və zərər hesabına ədalətlə dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri” kateqoriyasına aid edilirlər. Yaxın gələcəkdə satılması nəzərdə tutulduğda, əldə edilən maliyyə aktivləri satış məqsədləri ilə saxlanılan aktivlər kateqoriyasında təsnifləşdirilir. Törəmə maliyyə alətləri və effektiv hedcinq alətləri istisna olmaqla, satış məqsədləri ilə saxlanılan aktivlər kateqoriyasında təsnifləşdirilir. Satış məqsədləri ilə saxlanılan aktivlər üzrə yaranan mənfəət və zərərlər müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə alətləri

Cəmiyyət müqaviləyə əsasən maliyyə aləti üzrə öhdəlik daşıyan tərəfə çevrildiyi zaman maliyyə aktivini və ya öhdəliyini maliyyə vəziyyəti haqqında ilkin maliyyə hesabatında tanır. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin adı yolla alınması və satılması zamanı hesablaşma tarixinə əməliyyat tanınır. Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətlə dəyərlə ölçülür. İlkin tanınma zamanı maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin satın alınması və ya yerləşdirilməsi ilə bağlı bütün birbaşa əməliyyat xərcləri (mənfəət və zərər hesabına tanınan maliyyə aktiv və öhdəlikləri istisna olmaqla) müvafiq olaraq maliyyə aktivinin ədalətlə dəyərindən azaldılır və ya maliyyə öhdəliyinin ədalətlə dəyərinə əlavə edilir. Mənfəət və zərər hesabına tanınan maliyyə aktiv və öhdəliklərinin satın alınması və ya yerləşdirilməsi ilə bağlı birbaşa əməliyyat xərcləri dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Satılı bilən maliyyə aktivləri

Satılı bilən maliyyə aktivləri, əvvəlcədən bu kateqoriyaya aid olunması nəzərdə tutulan və ya bundan əvvəlki kateqoriyaların heç birinə aid edilə bilməyən qeyri-törəmə aktivlərdir. İlkin tanınmadan sonra satılı bilən maliyyə aktivləri ədalətlə dəyər əsasında ölçülür və yaranan mənfəət və zərərlər digər məcmu gəlirlər hesablarında qeydə alınır. İnvestisiyanın tanınmasına xitam verildikdə və ya onun dəyərində ehtimal edilən azalmalar baş verdikdə əvvəller məcmu gəlirlər hesablarında qeydə alınan mənfəət və gəlirlər müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi

Əgər ticarət məqsədi ilə saxlanılan qeyri-törəmə maliyyə aktivinin yaxın gələcəkdə satılması məqsədi aktuallığını itirirsə, bu zaman belə maliyyə alətləri mənfəət və zərər hesabına ədalətlə dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarılaraq aşağıdakı kateqoriyalardan birinə yenidən daxil olunur:

Əvvəlcədən satılı bilən investisiyalar kateqoriyasına aid edilmiş maliyyə aləti verilmiş kreditlər və debitor borcları kateqoriyasının təyinatına uyğun gəldikdə və Cəmiyyət bu aləti yaxın gələcəkdə və ya müddəti bitənədək saxlamaq niyyəti və imkanı yarandıqda, Cəmiyyət onu verilmiş kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən daxil edə bilər.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Hər bir hesabat tarixinə Cəmiyyət maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi halının baş verməsinin obyektiv sübutunun olub-olmamasını dəyərləndirir. Əgər maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi ehtimal edilirsə və yalnız ilkin tanınma tarixindən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu yaranmışdırsa (baş vermiş “zərər hadisəsi”) və zərər hadisəsi (və ya hadisələri) bu maliyyə alətləri və ya maliyyə alətləri Cəmiyyət üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitlərinin axınına təsir göstərirsa və bu təsirin etibarlı şəkildə təxmin edilməsi mümkündürsə, bu zaman belə maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri Cəmiyyət dəyərsizləşmiş sayılır.

Dəyərsizləşmənin sübütü kimi borc götürən və ya borc götürənlər Cəmiyyətin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi, faiz və əsas borcların ödənilməməsi və ya ödənilməsində gecikmələrin yaranması, müştərilərin iflas etməsi və ya digər yenidən təşkilati strukturun dəyişdirilməsi və bu zaman təxmin edilən

3.MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ (dəvamı)

gələcək pul vəsaitlərinin azalmasına dair konkret məlumatın olması ehtimalının yaranması, məsələn borcun ödənilməməsində şəraitin və iqtisadi şərtlərin dəyişməsi halları götürülə bilər.

Maliyyə aktivlərinin uçotunun xitamı

Cəmiyyət maliyyə aktivləri müqaviləsi üzrə pul vəsaitlərinin alınması hüququnun başa çatması və ya maliyyə aktivləri, eləcə də sahiblik hüququ ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və mükafatların digər tərəfə ötürülməsi halında maliyyə aktivinin tanınmasına xitam verir. Cəmiyyət sahiblik hüququ ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və üstünlükləri digər tərəfə ötürdükdə belə transfer edilmiş aktiv üzərində nəzarəti saxlayırsa, bu zaman saxlanılmış maraqlar hesabatlarda aktiv kimi tanınır və müvafiq şəraitdə Cəmiyyətin ödənilməsi ehtimal edilən məbləğləri də müvafiq olaraq öhdəlik kimi tanınır.

Əgər Cəmiyyət transfer edilən maliyyə aktivinin sahiblik hüququ ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və mükafatları özündə saxlayırsa, bu zaman aktivin tanınması davam edir və əlavə olaraq girov qoyularaq götürülmüş vəsaitlər də borc məbləği kimi maliyyə vəziyyəti hesabatında tanınır.

Maliyyə aktivləri hesabatlardan tam şəkildə çıxarıldıqda, aktivin qalıq dəyəri ilə onun transferində alınan və ya alınması nəzərdə tutulan məbləğlərin cəmi arasındaki fərq məcmu gəlirlər hesabatlarında xitam anıadək tanınmış və kapital hesablarında uçotu aparılan mənfəət və zərər məbləğləri dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə aktivləri hesabatlardan qismən çıxarıldıqda (məsələn, Cəmiyyətin transfer edilmiş aktivin bir hissəsini geri almaq seçimi olduqda və ya bu aktiv üzrə sahiblik hüququ ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və mükafatların digər tərəfə ötürülərək yalnız cüzi bir hissənin saxlanması və bunun nəticəsində nəzarətin Cəmiyyətdə qalması halları), Cəmiyyət aktivin qalıq dəyərini cari iştirak ilə bağlı tanınması davam edən qisim və transfer edilən hissələrin nisbi ədalətli dəyərinə görə təyin edilmiş və maliyyə vəziyyəti hesabatında tanınmayan qisimdən ibarət iki hissəyə ayılır. Aktivin tanınmasına xitam verilmiş qisminə aid edilən qalıq dəyəri ilə onun transferində alınan məbləğlərin cəmi arasındaki fərq məcmu gəlirlər hesabında xitam anıadək tanınmış mənfəət və zərər məbləğləri dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır. Məcmu gəlirlər hesabında tanınmış mənfəət və zərər məbləğlərin aktivin tanınmasına xitam verilən qismi ilə tanınması davam edən qismi arasında bələrkən bu qismlərin ədalətli dəyərlərinin nisbətləri əsas götürülür.

Debitor borcları

Debitor borcları effektiv faiz dərəcəsi istifadə edilməklə amortizasiya olunmuş dəyər ilə təqdim edilir. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat, Cəmiyyətin debitorlardan alınacaq vəsaitlərinin ilkin razılışmaya uyğun olaraq ödənilməli olan bütün məbləğləri toplaya bilməyəcəyi barədə obyektiv sübut olduqda müəyyən edilir. Ehtiyatın məbləği aktivin qalıq dəyəri ilə təxmin edilən gələcək pul vəsaiti axınlarının cari effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılmış dəyər arasındaki fərqdir. Ehtiyatın məbləği məcmu gəlirlər hesabatında tanınır.

Kreditlərin və avansların silinməsi

Kreditlərin və avanslar yiğilması mümkün olmadıqda kreditlər üzrə ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatlata qarşı hesabdan silinir. Rəhbərlik Cəmiyyətə ödənilməli olan borcların yiğilması üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə etdiqdən sonra kreditlər və avanslar hesabdan silinir. Əvvəllər hesabdan silinmiş məbləğlərin sonradan bərpa edilməsi ödənişlərin qaytarılması dövründə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi məbləğinə qarşı əvəzləşdirilir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan maddələrdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri maddəsində kassada olan nağd pul vəsaitləri, yolda olan pul köçürmələri, bank hesablaşma hesabları, digər tələbli bank besablari, pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, bank overdraftları və ödənilmə müddəti üç aydan artıq olmayan digər yüksəklikvidli

3.MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ (dəvamı)

investisiyalar əks etdirilir. Mühasibat balansında bank overdraftları qısamüddətli öhdəliklərin tərkibində qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər maddəsi üzrə əks etdirilir.

Kreditlər və borclar

Kreditlər və borclar ilkin olaraq sövdələşmənin aparılmasına çəkilən xərclər çıxılmaqla, ədalətli dəyər üzrə tanınır. Sonrakı dövrlərdə kreditlər və borclar amortizasiya olunan dəyər ilə əks etdirilir: İstənilən alınmış vəsaitlər və ödənilmiş məbləğlər arasındaki fərq kredit və borcların verilmə müddəti ərzində mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir. (Effektiv faiz dərəcəsi metodu istifadə edilməklə)

Konvertasiya olunan istiqrazların öhdəliklərə aid olan hissəsinin ədalətli dəyəri konvertasiya olunmayan istiqrazlara ekvivalent bazar faiz dərəcəsi tətbiq edilməklə müəyyən olunur. Bu məbləğ konvertasiyada ləğv olunma müddətinə və istiqrazların ödəmə müddətinin çatması müddətinə qədər amortizasiya olunan öhdəliyin dəyəri kimi əks etdirilir. Alınmış qalan vəsaitlər konvertasiyaya opson kimi mənfəət vergisi effekt çıxılmaqla kapitala əlavə edilir.

Kreditlər və borclar, Cəmiyyət tərəfindən bu öhdəliklərin ödənilmə müddətinin mühasibat balansının tərtib edilmə müddətindən ən azı bir ildən artıq olan müddətə ödəniləcəyi barədə şərtsiz hüquq olması halları istisna olmaqla, qısamüddətli öhdəliklər kimi təsnifləşdirilir.

Maliyyə alətlərinin tanınmasının dayandırılması

Cəmiyyət yalnız aktivdən pul daxilolmaları üzrə oyun müqavilə hüquqlarının vaxtı bitdikdə yaxud maliyyə aktivini və aktiv üzrə mülkiyyət hüquqları ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və mükafatları digər tərəfə ötürdükdə maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır. Cəmiyyət aktiv üzrə mülkiyyət hüquqları ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və mükafatları digər tərəfə köçürməzsə və ya özündə saxlamasa və köçürülmüş aktiv üzərində nəzarətini dəvam etdirərsə, o, aktivdə saxlanılmış payını və bununla əlaqədar ödəyəcəyi məbləğlər ilə əlaqədar girovu təmin edilmiş borc vəsaitlərini də uçota tanıyır.

Maliyyə aktivinin tanınması təmamilə dayandırıldığı halda, maliyyə aktivinin balans dəyəri ilə nəzəri olaraq alınmış və alınacaq məbləğlər və digər məcmu gəlirdə tanınmış və kapitalda toplanan yiğilmiş gəlítər və zərərlər arasındaki fərq mənfəət və zərərdə tanınır.

Maliyyə aktivinin tanınmasının təmamilə dayandırılması halından başqa digər hallarda (məs. Cəmiyyət ötürülmüş aktivlərin bir hissəsini almaq hüququnu saxlayırsa), Cəmiyyət maliyyə aktivinin əvvəl müəyyən edilmiş balans dəyərini maliyyə çətinliyi dəvam etdiyi müddətdə tanımağa dəvam etdiyi hissə ilə aktivlərin ötürülməsi tarixində həmin hissələrin nisbi ədalətli dəyərləri əsasında artıq tanımayan hissə arasında bölüşdür. Artıq tanımayan hissəyə aid edilmiş balans dəyəri ilə artıq tanımayan hissə üzrə alınmış ödəniş məbləği və ona aid edilmiş, digər mənfəət haqqında hesabatda tanınmış hər hansı yiğilmiş gəlir və ya zərər arasında fərq mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Digər mənfəət haqqında hesabatda tanınmış yiğilmiş gəlir və ya zərər tanınması dəvam edən hissə ilə belə hissələrin ədalətli dəyəri əsasında tanınması artıq dayandırılmış hissə arasında bölüşdürülr.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri “MZHƏDT maliyyə öhdəlikləri” və “digər maliyyə öhdəlikləri” olmaqla iki hissəyə ayrılır.

MZHƏDT maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri ticarət məqsədləri ilə saxlanıldıqda və ya xüsusi olaraq MZHƏDT şəklində nəzərdə tutulduqda MZHƏDT maliyyə öhdəlikləri kateqoriyasına aid edilirlər.

MZHƏDT maliyyə öhdəlikləri ədalətli dəyərlə təqdim edilir və yenidən ölçülmə zamanı yaranan mənfəət və zərər məbləğləri müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesablarında tanınır. Mənfəət və zərər hesabında

3.MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ (dəvamı)

tanınan xalis mənfəət və ya zərərə maliyyə öhdəliyi üzrə ödənilən bütün faizlər daxildir və bu məbləğ məcmu gəlirlər hesabatında “digər gəlirlər/(zərərlər)” bəndində öz əksini tapır.

Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri ilkin olaraq bütün əməliyyat xərcləri çıxıldıqdan sonra ədalətli dəyər ilə ölçülür. Digər maliyyə öhdəlikləri növbəti dövrlərdə effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə olunmaqla amortizasiya edilmiş maya dəyərində ölçülür və faiz xərcləri effektiv gəlir kriteriyasına əsaslanaraq tanınır. Effektiv faiz dərəcəsi metodu maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş maya dəyərinin hesablanması və faiz xərci məbləğinin müvafiq dövrlər üzrə paylaşdırılmasını nəzərdə tutur. Bu metod maliyyə öhdəliyinin nəzərdə tutulan istifadə müddəti üzrə təxmin edilən gələcəkdə ödəniləcək vəsaitləri və ya müvafiq olduqda, daha qısa müddət üzrə maliyyə öhdəliyinin qalıq dəyərini dəqiq diskontlaşdırın dərəcədir.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə öhdəliyinin tanınması yalnız Cəmiyyət ödəniş ödədiyini yerinə yetirdikdə, belə ödəniş ləğv olunduqda yaxud müddəti başa çatıqdə dayandırır. Mövcud maliyyə öhdəliyi tam başqa şərtlərlə eyni kreditorun təqdim etdiyi digər öhdəliklə əvəzlənərsə, belə əvəzlənmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir. Tanınması dayandırılmış maliyyə öhdəliyinin balans dəyəri ilə öhdəliklər üzrə ödənilmiş və ödəniləcək məbləğ arasındaki fərq mənfəət və zərər uçtunda tanınır.

Maliyyə aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri yalnız Cəmiyyətin aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi üçün müəyyən edilmiş hüquq olduqda və ya eləcə də Cəmiyyətin müqavilə üzrə əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktivin realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyəti mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Maliyyə aktivlərinin müvəqqəti olaraq qarşı tərəfə transfer edilməsi zamanı bu maliyyə aktivləri qarşı tərəfin öhdəliyi ilə əvəzləşdirilmir.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasına xitam verilməsi

Cəmiyyət maliyyə öhdəliklərinə yalnız Cəmiyyətin öhdəliklərinin silinmesi, ləğv edilməsi və ya müddətinin başa çatması hallarında xitam verir. Tanınmasına xitam verilmiş maliyyə öhdəliyinin qalıq dəyəri ilə ödənilmiş və ya ödəniləcək məbləğlərin cəmi arasındaki fərq dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Derivativ (törəmə) maliyyə alətləri

Cəmiyyət valyuta mübadiləsi ilə bağlı riskləri tənzimləmək məqsədilə xarici valyuta üzrə müxtəlif derivative forward müqavilələri kimi törəmə maliyyə alətlərinə daxil olur.

Derivativlər derivative müqaviləsinin bağlandığı tarixdə ilkin olaraq uçotda ədalətli dəyərlə tanınır və daha sonra isə hər hesabat dövrünün sonunda onların ədalətli dəyəri ilə yenidən qiymətləndirilir. Onların dövrünün sonuna olan ədalətli dəyərinə qarşı təkrar ölçütür. Nəticədə yaranmış gəlir və ya zərər derivativ hecinq aləti kimi təyin olduqda və qüvvədə olduqda dərhal mənfəət və ya zərər hesabatında tanınır. Bu halda onların mənfəət və ya zərər hesabatında tanınması vaxtı hecinq əlaqələrinin xüsusiyətlərindən asılı olur.

Derivativlərin ədalətli dəyəri məqbul olduqda onlar aktivlər kimi, mənfi olduqda isə öhdəliklər kimi qeydə alınır. Cəmiyyət bəzi derivativləri tanınmış aktivlərin və ya öhdəliklərin ədalətli dəyərinin hecinqi kimi və ya cəmiyyətin öhdəlikləri (ədalətli dəyər hecinqi), yüksək ehtimallı proqnoz əməliyyatlarının hecinqi və ya cəmiyyət öhdəliklərinin xarici valyuta riskinin hecinqi (pul vəsaitləri hecinqi) və ya xarici əməliyyatlara xalis investisiyaların hecinqi kimi müəyyən edir.

3.MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ (dəvamı)

Gəlirin tanınması

Gəlir satılmış mal, iş və xidmətlərin ədalətli dəyəri ilə (əlavə dəyər vergisi çıxılmaqla) tanınır. Satışdan gəlir aşağıdakı qaydada tanınır:

- Xidmətlərin və malların təqdim edilməsindən gəlirlər

Xidmətlərin və malların təqdim edilməsindən gəlirlər o hesabat dövrünə aid edilir ki, bu xidmətlər və mallar təqdim edilmişdir və xidmət göstərilməsi üzrə konkret sövdələşmənin tələbləri başa çatdırılmışdır. Konkret sövdələşmənin tələblərinin başa çatdırılması dərəcəsi faktiki göstərilmiş xidmətlərin və malların həcmının sövdələşmə üzrə göstəriləcək xidmətlərin və mallarının ümumi həcmindəki payı kimi qiymətləndirilir.

- Faiz gəlirləri

Faiz gəlirləri effektiv faiz dərəcəsi metodu istifadə edilməklə zaman tənasüblüyü əsasında tanınır. Debitor borcunun dəyərinin aşağı düşməsi hallarında Cəmiyyət balans dəyərini əvəzi ödənilə bilən dəyərə qədər aşağı salır. Dəyərin bu qaydada aşağı salınması, maliyyə alətlərinin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə edilməklə, ilkin tanınma tarixinə pul vəsaitləri axınının gələcək diskontlaşdırılmış hesablamaları yolu ilə müəyyən edilir. Dəyəri aşağı salınmış faiz gəlirləri konkret şəraitdən asılı olaraq, pul vəsaitlərinin daxil olması və ya xərclərin ödənilməsi qaydasında tanınır.

- Dividend gəlirləri

Dividend gəlirləri o zaman tanınır ki təsisçilərin mənfəət əldə etmək hüququ müəyyən olunmuşdur.

İcarə

İcarənin şərtlərinə əsasən mülkiyyət hüququ üzrə bütün risk və mükafatlar icarəciyə ötürüldüyü zaman belə icarə maliyyə icarəsi kimi təsnifləşdirilir. Bütün digər icarələr əməliyyat icarəsi kimi təsnifləşdirilir.

Cəmiyyət- İcarəyə götürən tərəf kimi

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı ödənişlər, lizinq obyekti olan aktiv üzrə iqtisadi mənfəətin tanınması üçün belə mənfəətin daxil olduğu müddəti daha uyğun əks etdirən digər bir metodun istifadə edildiyi hallar istisna olmaqla, lizinq müddəti ərzində düzgün metod əsasında xərc kimi tanınır.

Əməliyyat icarəsi sövdələşməsinin bağlanması üçün icarə stimulları əldə olunduqda belə stimullar öhdəlik kimi tanınır. Stimullar üzrə ümumi mənfəət, lizinq obyekti olan aktiv üzrə iqtisadi mənfəətin tanınması üçün belə mənfəətin daxil olduğu müddəti daha uyğun əks etdirən digər bir metodun istifadə edildiyi hallar istisna olmaqla, düz xətt üsulu əsasında icarə haqqı xərclərinin azalması kimi tanınır.

Əmlak, avadanlıq

Əsas vəsaitlər, yıgilmiş amortizasiyanı və tələb olunduqda dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı çıxmaqla, ilkin dəyərdə qeydə alınır. Satışdan yaranan gəlir və zərər, gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındaki fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və zərərdə əks etdirilir.

Torpaq üçün amortizasiya hesablanmır. Avadanlıqlar ilkin dəyər yıgilmiş köhnəlmə və amortizasiya və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərinin çıxılması ilə əks etdirilir. Natamam tikililərin və istifadəyə verilməyən obyektlərin amortizasiyası istifadəyə hazır olduğu tarixdən hesablanır. Köhnəlmə əmlak, tikili və avadanlığın qalıq dəyərinə hesablanır və aşağıdakı faiz dərəcələri üzrə aktivin dəyərinin 5 faizinə qədər azalan qalıq metodu ilə amortizasiyası olunur:

3.MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ (dəvamı)

Kateqoriya	Köhnəlmə üzrə dərəcələr
Binalar, tikililər və qurğular üzrə	7%
Maşınlar, Avadanlıq, hesablama texnikası üzrə	20%
Digər əsas vəsaitlər üzrə	20%
Yüksək texnologiyalar məhsulu olan hesablama texnikası üzrə	25%
Nəqliyyat vasitələri üzrə	25%

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığını haldə, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Cəmiyyətin həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Aktivlərin qalıq dəyərləri və faydalı xidmət müddətləri lazımlı olduqda hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin faydalı ömrü

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin faydalı ömrünün qiymətləndirilməsi, oxşar aktivlərlə təcrübəyə əsaslanaraq Rəhbərlik tərəfindən aparılır. Aktivin faydalı ömrünü müəyyənləşdirərkən, Rəhbərlik onun ehtimal edilən istifadə müddətini, təxmin edilən texniki köhnəlməsini, fiziki aşınma və köhnəlməsini və aktivin fəaliyyət göstərdiyi fiziki mühiti nəzərə alır.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla, maya dəyəri ilə qeydə alınır. Qeyri-maddi aktivlərə Program təminatı daxildir.

Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddəti məhdud və ya qeyri-müəyyən hesab edilir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə iqtisadi müddəti ərzində amortizasiyaya hesablanır, dəyərsizləşmə əlaməti mövcud olanda isə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya dövrü və amortizasiya metodu ən azı hər bir hesabat dövrünün sonunda yenidən nəzərdən keçirilir. Gözənilən istifadə müddəti və ya aktiv üzrə daxil olacaq gələcək iqtisadi səmərənin gözənilən istifadə modelində dəyişikliklər müvafiq olaraq amortizasiya dövrünü və ya metodunu dəyişdirməklə uçot təxminlərində dəyişikliklər kimi qeydə alınır. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri məcmu gəlir haqqında hesabatda qeyri-maddi aktivlərin funksiyasına uyğun olaraq xərc kateqoriyasında tanınır. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə amortizasiyaya hesablanmır, lakin fərdi qaydada və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidləri səviyyəsində hər il dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılır. Qeyri-müəyyən istifadə müddətinin hələ də münasib olmasını müəyyən etmək üçün qeyri-müəyyən istifadə müddəti hər il yenidən nəzərdən keçirilir. Artıq münasib deyilsə, istifadə müddəti perspektiv qaydada qeyri-müəyyən müddətdən məhdud müddətə dəyişdirilir.

- Qeyri-maddi aktivlər düz xətti amortizasiya metoduna uyğun olaraq aşağıdakı dərəcələrlə amortizasiya olunur:
- Qeyri -maddi aktivlər - istifadə müddəti məlum olmayanlar üçün 10 faizədək, istifadə müddəti məlum olanlar üçün isə illər üzrə istifadə müddətinə dərəcələrlə amortizasiya olunur

Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılması

Qeyri-maddi aktivlər satılaraq hesabdan silindikdə yaxud onların sonrakı istismarı və ya satılması gələcəkdə iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər, belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunan xalis gəlir məbləği arasındaki fərq kimi ölçülür və aktivin tanınması dayandırıldığı zaman mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır.

3.MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ (dəvamı)

Maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi

Cəmiyyət maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməyə məruz qalaraq qiymətlərin düşüb-düşmədiyini müəyyənləşdirmək üçün hər hesabat dövrünün sonunda bele aktivlərin balans dəyərini təhlil edir. Dəyərsizləşmənin baş verdiyinə dəlalət edən hər hansı hal mövcud olarsa, dəyərsizləşmə üzrə zərərin (əgər varsa) həcmini müəyyən etmək üçün aktivin bərpa dəyəri hesablanır. Aktivin fərdi hallarda bərpa dəyərinin hesablamamaq mümkün olmazsa, Cəmiyyət bele aktivin aid olduğu gəlir gətirən aktivlər Cəmiyyətin bərpa dəyərini müəyyən edir. Aktivin yerləşdirilməsinə müvafiq və ardıcılığı gözlənilən əsaslar müəyyən edildiyi hallarda, korporativ aktivlər, həmçinin fərdi gəlir gətirən aktivlər unda yerləşdirilə bilər yaxud, başqa cür, müvafiq qaydada və ardıcılığı gözlənilməklə yerləşdirmə əsasları müəyyən edilmiş ən kiçik gəlir gətirən aktivlər unda yer alır.

Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan və istifadə üçün hazır olmayan qeyri-maddi aktivlər ən azı ildə bir dəfə və ya dəyərsizləşmə əlaməti olduqda dəyərsizləşmə üzrə yoxlamadan keçməlidir.

Bərpa dəyəri ədalətli dəyərdən satış və istifadə dəyərlərini çıxıldığdan sonra alınan daha yüksək məbləğdir. İstismar dəyərini qiymətləndirirkən təxmin edilən gələcək dövrlərin pul axınları pulun vaxt üzrə dəyərinin və gələcək pul axınları ilə bağlı təxminlərə düzəliş edilməmiş aktiv üçün səciyyəvi olan risklərin hazırlı bazar qiymətləndirilməsini özündə əks etdirən vergiyə qədərki diskont dərəcəsindən istifadə etməklə cari dəyərinə qədər diskontlaşdırır.

Aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər unun) bərpa dəyərinin onun balans dəyərindən az olduğu hesablanarsa, belə aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər unun) balans dəyəri bərpa dəyərinə kimi azaldılır. Dəyərsizləşmə üzrə zərər sonradan əvəzləşdirilərsə, aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər unun) balans dəyəri hesablamasına düzəliş verilmiş bərpa dəyərinə qədər artırılır, bu şərtlə ki, artırılmış belə balans dəyəri aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlər unun) dəyərsizləşmə zərərinin tanımıdır keçmiş illərdə müəyyən edilmiş balans dəyərindən artıq olmasın. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin bərpası dərhal mənfiət və ya zərər hesabında tanınır.

Cəmiyyət vergi hesabatlarının qanunvericiliyə uyğun olduğunu inansa da, vergi orqanları tərəfindən yoxlama zamanı mübahisələndirilə biləcək məsələlər olduqda vergi öhdəliyi olaraq tanınır və nəticədə Cəmiyyət bu məsələ ilə bağlı risklərini azaldır.

Cəmiyyət keçmiş təcrübəsinə və qanunvericiliyin şərhinə əsaslanaraq vergi öhdəliyi hesablamalarının düzgün olmasına inanır. Bu dəyərləndirmə fərziyyələrə əsaslandığından gələcək dövrlərdə düzəliş edilməsi zərurəti yarana bilər. Bu cür zərurət yarandıqda mənfiət vergisi xərci məsələnin aşkar olunduğu dövrdə uyğunlaşdırılır.

Əməliyyat vergiləri

Azərbaycan Respublikasında Cəmiyyətin fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hesablanan bir sıra digər vergilər tətbiq edilir. Belə vergilər əməliyyat xərclərinin tərkib hissəsi kimi mənfiət və ya zərər haqqında hesabata daxil edilir.

Cari vergi

Ödənilməli olan cari vergi ili üzrə cəlb olunan mənfiət əsasında tutulur. Vergiyə cəlb olunan mənfiət digər illərdə vergiya cəlb olunmuş yaxud gəlirdən çıxılan və heç vaxt vergiyə cəlb olunmayan yaxud gəlirdən çıxılmayan gəlir və xərc maddələri ilə əlaqədar mənfiət və zərər haqqında hesabatda əksini tapmış mənfiətdən fərqlənir. Cəmiyyətin cari vergi ilə bağlı öhdəliyi hesabat dövrünün sonuna qanuni qüvvəyə minmiş və ya hesabat dövrünün sonuna tam hacmdə qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsində qeyd edilən "Investisiya təşviqi" sənədini almış hüquqi şəxsin həmin sənədi aldığı tarixdən əldə etdiyi mənfiətin 50%-nə faizinə görə nəzərə alınan güzəşt məbləği tətbiq edilir.

3.MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ (dəvamı)

İşçi heyəti üzrə ödənişlər

Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi Yanında Dövlət Vergi Xidmətinə ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və müvafiq gəlir vergisi Cəmiyyətin işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ildə hesablanır.

İşçilərin mükafatları

Əmək haqları, Dövlət Sosial Müdafiə fonduna ödənilən vəsaitlər, illik ödənilən məzuniyyət haqları və xəstəlik müavinətləri, mükafatlar və qeyri-monetary mükafatlar Cəmiyyətin işçilərinin bu vəsaitləri almaq üçün işlədikləri dövr üzrə hesablanır.

Ehtiyatlar

Cəmiyyət keçmiş hadisələr nəticəsində cari hüquqi və ya əsaslanmış öhdəliyə malik olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərə yaradan ehtiyatların azalma ehtimalı olduqda və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə qiymətləndirildikdə uçota alınır.

Ehtiyat kimi tanınan məbləğ hesabat dövrünün sonunda müvafiq risklər və qeyri-müəyyənliklər də nəzərə alınmaqla cari öhdəliyi yerinə yetirmək üçün tələb olunan məbləğin təxminini göstəricisidir. Ehtiyati hesablayarkən cari öhdəliyi yerinə yetirmək üçün tələb olunan pul vəsaitlərinin təxminindən istifadə edilirsə, ehtiyatın qalıq dəyəri bu pul vəsaitlərinin cari dövrə olan diskontlaşdırılmış dəyərinin cəminə bərabərdir (pulun vaxt dəyərinin əhəmiyyət kəsb etdiyi hallarda).

Ehtiyatın qarşılanması üçün tələb edilən iqtisadi faydalara tam və ya qismən üçüncü şəxslərin hesabına geri qaytarılması gözlənilirsə, debitor borc aktiv kimi yalnız o halda tanınır ki, üçüncü tərəfin kompensasiya ödəməsi ehtimalı var və bu məbləğ etibarlı şəkildə təxmin edilə bilər.

Mal və material ehtiyatları

Mal və material ehtiyatları maya dəyəri və ya xalis satış dəyərindən aşağı olanı ilə ifadə edilir. Mal və material ehtiyatlarının qiyməti ehtiyatların ilkin qiymətləndirilmə və satılma ardıcılılığı üsulu ilə (EQSA) təyin edilir və birbaşa olaraq satınalma, hasilat, nəqliyyat və emal xərclərini əhatə edir. Mal və material ehtiyatlarının qalıq dəyəri, dəyərinin az olmasından asılı olaraq ya bu mal və material ehtiyatlarının maya dəyərinə əsasən, ya da xalis amortizasiya dəyərinə əsasən qiymətləndirilir. Xalis realizasiya dəyəri ehtiyatların dəyərindən aşağı olduğu təqdirdə, qalıq dəyər xalis satış qiymətinə qədər salınır və artıq məbləğ dərhal məcmu gəlirlər hesabatına daxil edilir.

Avans ödənişləri

Avans ödənişləri dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyatların çıxılması ilə tanınır. Avans ödənişi ilə əlaqədar olan malların və ya xidmətlərin əldə edilməsi bir ildən sonra gözlənilirsə və ya avans ödənişi ilkin tanınmadan sonra uzunmüddətli aktiv kimi tanınacaq aktivə aiddirsə, avans ödənişi uzunmüddətli kimi təsnifatlaşdırılır.

Cəmiyyətin aktiv üzərində nəzarət əldə etdiyi və bu aktivlə əlaqədar gələcəkdə iqtisadi mənfəətin axını ehtimal edildiyi hallarda aktivin əldə edilməsi üçün edilən avans ödənişləri aktivin qalıq dəyərinə ötürülür. Digər avans ödənişləri mallar və ya xidmətlər alındıqdan sonra mənfəət və zərər hesablarında eks etdirilir. Avans ödənişlərinə aid olan aktivlərin, malların və ya xidmətlərin alınmaması üzrə müəyyən göstəricilər yarandıqda avans ödənişinin qalıq dəyəri müvafiq olaraq silinir və dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

3.MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ (dəvamı)

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Ədalətli dəyər ölçülmə tarixinə əməliyyatın həyata keçirilməsində maraqlı olan, yaxşı məlumatlandırılmış və bir-birindən asılı olmayan alıcı və satıcı arasında aktivin mübadilə edilə biləcəyi məbləğ və ya nəzərdə tutulmuş öhdəlikdir. Məqsədə uyğun olduqda, Cəmiyyət, həmin alət üzrə fəal bazara çıxarılmayan qiymətləri istifadə edərək alətin ədalətli dəyərini ölçür. Təyin edilmiş qiymətlər müntəzəm və tam olduqda, həmçinin bazar şəraitində baş verən bazar əməliyyatlarını faktiki və müntəzəm olaraq eks etdirdikdə bazar fəal hesab olunur. Maliyyə aləti üzrə bazar fəal olmadığı təqdirdə Cəmiyyət qiymətləndirmə üsulundan istifadə etməklə ədalətli dəyəri yaradır. Seçilmiş qiymətləndirmə üsulu bazarın istehsal amillərindən maksimum istifadə edir, Cəmiyyətin fəaliyyəti ilə bağlı xüsusi olan ehtimallara mümkün qədər az əsaslanır, bazar iştirakçılarının qiymət təyin edərkən nəzərə aldıqları bütün amilləri birləşdirir və maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi üçün qəbul edilmiş iqtisadi metodologiyaya uyğun davranışdır.

Şərti aktiv öhdəliklər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında tanınmır, lakin, hesablaşma üzrə vəsaitlərin azalması ehtimalı olduqda, belə öhdəliklər açıqlanmalıdır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmır, lakin, onlarala bağlı iqtisadi mənfəətin əldə olunacağı ehtimal edildikdə açıqlanmalıdır.

Xarici valyutalar

Cəmiyyətin maliyyə hesabatları hazırlanarkən, onun əməliyyat valyutasından başqa digər valyuta (xarici valyutalar) ilə aparılan əməliyyatlar belə əməliyyatların aparıldığı tarixdə üstünlük təşkil edən mübadilə məzənnələri ilə qeydə alınır. Hər hesabat dövrünün sonunda, xarici valyuta ilə ifadə olunmuş pul vəsaitlərinin valyuta mövqeyi ədalətli dəyərin müəyyən olunduğu tarixdə üstünlük təşkil edən məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir. Xarici valyutada ədalətli dəyər ilə uçota alınmış qeyri-pul vəsaitlərinin valyuta mövqeyi ədalətli dəyərin müəyyənləşdiridiyi tarixdə üstünlük təşkil edən məzənnə təkrar qiymətləndirilir. Monetar maddələr üzrə valyuta fərqləri aşağıdakı hallar istisna olmaqla mənfəət və ya zərər hesabatında baş verdiyi dövrdə tanınır:

- Geləcəkdə istifadə üçün nəzərdə tutulmuş başa çatdırılmamış aktivlərlə əlaqəli xarici valyuta ilə ifadə olunmuş borclar üzrə məzənnə fərqləri, xarici valyuta ilə ifadə olunmuş borclar üzrə faiz xərclərinə düzəliş kimi hesab olunduqda aktivlərin dəyərinə daxil edilir.
- Müəyyən xarici valyuta risklərinin qarşısını almaq üçün aparılan əməliyyatlar üzrə valyuta fərqləri (aşağıdakı hecinqin uçtu qaydalarına baxın) və hesablaşmanın olmadığı və olacağı güman edilməyən xarici əməliyyatlarda xalis investisiya formalasdır), hansı ki, ilk əvvəl digər gəlirlərdə göstərilir və daha sonra səhmdar kapitalından pul vəsaitlərinin mənfəət və zərər hesabına təsnif edilir.
- Maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi məqsədilə ilə Cəmiyyətin xarici əməliyyatlarının aktiv və öhdəlikləri hər hesabat müddətinin sonunda qüvvədə olan mübadilə məzənnələri əsasında AZN-ə çevrilir, istisna hallarda valyuta mübadilə məzənnələri həmin müddət ərzində əhəmiyyətli dərəcədə tərəddüd etdiyi halda sövdəşmələrin tarixində qüvvədə olan valyuta mübadilə məzənnələri istifadə olunur. Hər hansı valyuta mübadilə fərqləri meydana gəldiyi halda digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınır və kapitalda toplanır.
- Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında Cəmiyyətin ilin sonunda tətbiq etdiyi valyuta mübadiləsi məzənnələr aşağıdakı kimi olmuşdur:

3.MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ (dəvamı)

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
1 ABŞ dolları 1 AZN	1.7000	1.7000
1 Avro 1 AZN	1.8766	1.8114

Cəmiyyət növbəti ildə aktivlərin və öhdəliklərin hesabat olunan məbləğlərinə təsir edəcək qiymətləndirmələr aparır və fərziyyələr irəli sürürlər. Qiymətləndirmələr və mühakimələr dəvamlı qaydada aparılır, rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, habelə şəraitə uyğun hesab olunan gələcək hadisələrlə bağlı gözləntilərə əsaslanır. Rəhbərlik mühasibat uçotu qaydalarının tətbiqi prosesində qiymətləndirmə tələb olunan mühakimələrdən əlavə bəzi qərarlar və növbəti ildə aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində mühüm düzəlişlərə səbəb ola biləcək qiymətləndirmələr aşağıdakılardan ibarətdir:

Kreditlərin və debtor borclarının dəyərsizləşməsi

Cəmiyyət dəyərsizləşməni müəyyən etmək məqsədilə kreditləri və debtor borclarını mütamadi olaraq nəzərdən keçirir. Cəmiyyətin kreditlər və debtor borcları portfelində baş vermiş dəyərsizləşmə üzrə zərərin tanınması üçün kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar yaradılır.

Cəmiyyətin kredit və debtor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlara dair mühasibat təxminlərini qeyri-müəyyən hesab edir, ona görə ki, onlar gələcək defolt dərəcələri barədə fərziyyələrin, eləcə də dəyərsizləşmiş kreditlər və debtor borcları ilə bağlı potensial itkilərin qiymətləndirilməsinin yaxın keçmişdəki fəaliyyət nəticələrinə əsaslanması səbəbindən vaxtaşırı olaraq dəyişikliklərə çox məruz qalır və Cəmiyyətin hesablaşdırılmış zərər ilə faktiki zərər arasında hər hansı əhəmiyyətli fərq müqabilində ondan gələcək dövrlərdə maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə biləcək ehtiyatların qeyd edilməsi tələb oluna bilər.

Borcalanlar maliyyə çətinlikləri üzləşdikdə və belə borcalanlara dair tarixi məlumat mənbələri az sayda olduqda, Cəmiyyət hər hansı dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləğini hesablamaq üçün rəhbərliyin mülahizələrindən istifadə edir.

Eynilə, Cəmiyyət keçmiş fəaliyyət nəticələri, keçmiş müştəri davranışları, daxilində borcalanın ödəniş etmə vəziyyətindəki mənfi dəyişikləri göstərən müşahidə oluna bilən məlumatları, eləcə də daxilində aktiv üzrə öhdəliyin yerinə yetirilməməsi halları ilə əlaqəli olan ölkə və yerli iqtisadi şəraitlərə əsaslanmaqla gələcək pul axınlarındaki dəyişiklikləri hesablayır. Rəhbərlik kredit riski ilə səciyyələnən aktivlər halında avvəllər baş vermiş zərər üzrə keçmiş təcrübəyə və kreditlər unda olduğu kimi dəyərsizləşməyə dəlalət edən obyektiv sübutlara əsaslanan ehtimallardan istifadə edir. Cəmiyyət tarixi məlumatlarda əksini tapmamış hazırkı vəziyyətlərin qeyd edilməsi məqsədilə kreditlər u üzrə müşahidə oluna bilən məlumatlara düzəliş etmək üçün rəhbərliyin mühakimələrdən istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat müddəasının daxil edilməsi mövcud iqtisadi və siyasi şəraitlərə əsasən müəyyən olunmuşdur. Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasında belə şəraitlərdə hansı dəyişikliklərin baş verəcəyini və belə dəyişikliklərin gələcək dövrlərdə maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlara necə təsir göstərəcəyini qabaqcadan söyləmək iqtidarında deyil.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar

Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, tərəflərdən biri digərinə nəzarət edə bilsin, onunla eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı məsələlər üzrə qərar qəbul edilərkən ona təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındaki münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir.

4. YENİ VƏ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ BEYNƏLXALQ STANDARTLARININ (MHBS) TƏTBİQİ

Maliyyə hesabatlarında hesabat olunan məbləğlərə təsir edən MHBS-lər düzəlişlər. Cari ildə hazırlı maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlərə təsir edən aşağıdakı yeni və düzəliş edilmiş Standartlar və Şərhlər qəbul edilmişdir.

- MHBS 10, MHBS 12 VƏ MUBS 27-yə düzəlişlər- İnvestisiya müəssələri
- MUBS 32-yə düzəlişlər-Maliyyə Aktivlərinin və Maliyyə öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi
- MUBS 36-ya düzəlişlər- Qeyri -maliyyə aktivləri üçün bərpa dəyəri ilə bağlı açıqlamalar
- MUBS 39-a düzəlişlər- Törəmə maliyyə alətlərinin ötürülməsi və hecinq uçotunun dəvam etdirilməsi
- MHBSKŞ 21- İcbari ödənişlər

Bu düzəlişlər və şərhlər Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir. Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilməmiş MHBS-lər Cəmiyyət buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş aşağıdakı yeni və düzəliş edilmiş MHBS -ləri tətbiq etməmişdir:

- MUBS 19-a düzəlişlər- Müəyyən olunmuş müavinat planları: İşçilər tərəfindən ödəmələr
- 2010-2012-ci illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lər illik düzəlişlər
- 2011-2013-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lər illik düzəlişlər
- 2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə illik düzəlişlər
- MUBS 14 Tariflərin tənzimlənməsi üzrə təxirə salınmış hesablar
- MUBS 16 və MUBS 38-ə düzəlişlər- Məqbul Köhnəlçə və Amortizasiya Metodlarının Aydınlaşdırılması
- MHBS 11-ə düzəlişlər-Birgə Əməliyyatlarda İştirak Paylarının Alişinin uçotu
- MHBS 10 və MUBS 28-ə düzəlişlər- Investor ilə Asılı müəssə və ya Birgə Müəssisə arasındaki Aktivlərin Satışı və ya Öttürülməsi
- MHBS 15 Müştərilərlə Müqavilə üzrə Gəlirlər
- MHBS 9 Maliyyə Alətləri

MHBS 9 Maliyyə Alətləri, 2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış MHBS 9 maliyyə aktivlərinin təsnifatı və qiymətləndirilməsi üçün yeni tələbləri təqdim edir. Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsi, habelə tanınmasının dayandırılması ilə bağlı yeni tələblərin daxil edilməsi məqsədilə 2010-cu ilin oktyabrında ,ümumi hecinquçotu ilə bağlı yeni tələblərin daxil edilməsi üçün 2013-cü ilin noyabrında MHBS 9-a düzəliş olunmuşdur. 2014-cü ilin iyul ayında BMUSS əsasən maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşmə tələblərini, habelə təsnifləşdirmə və ölçülü tələbləri ilə bağlı məhdud düzəlişləri tətbiq edən MHBS 9-un yekun versiyası hazırlanmışdır. MHBS 9-un məqsədi Maliyyə Alətləri Tanıma və Ölçülmə adlı 39-u əvəz etməkdən ibarətdir.

Tanınma və ölçülmə

MHBS 9 üzrə əsas tələblər aşağıdakılardan ibarətdir:

- Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi. Maliyyə aktivləri onların saxlandıqları biznes modelinə və müqavilə üzrə pul daxilolmalarının yığılması məqsədini daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılan və müqavilə üzrə pul daxilolmaları yalnız əsas borc məbləği, elecə də ödənilməmiş əsas borc məbləği üzrə faizlərin ödənilməsindən ibarət borc alətləri adətən ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyərlərə ölçülür. MHBS 9-un 2014-cü il versiyası müqavilə üzrə

Pul vəsaitlərinin toplanması və maliyyə aktivlərinin satılmasından,elecə də ilkin tanınmadan sonra digər məcmu gəlirlər hesabatında ədalətli dəyərlə tanınan belə maliyyə aktivləri üzrə müəyyən olunmuş tarixlərdə qalıq borclar üzrə əsas borc və faiz məbləğlərinin toplanmasından ibarət olan biznes modeli çərçivəsində borc alətləri üçün “digər məcmu gəlirlər üzrə ədalətli dəyər” kateqoriyasını təqdim edir. Bütün digər borc və kapital investisiyaları ədalətli dəyərlə ölçülür. Bundan başqa, Maliyyə alətləri haqqında MHBS 9-a əsasən müəssisələr yalnız dividend üzrə gəliri mənfəət və ya zərər hesablarında tanımaq şərtilə kapital investisiyasının (ticarət üçün saxlanılmayan) ədalətli dəyərində sonrakı

4. YENİ VƏ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ BEYNƏLXALQ STANDARTLARININ (MHBS) TƏTBİQİ (davamı)

- dəyişikliklərin digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda təqdim edilməsi ilə bağlı yekun seçim edə bilərlər.

Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi. Maliyyə öhdəlikləri MUBS 39-da olduğu kimi eyni tərzdə təsnifləşdirilir, lakin müəssisənin öz kredit riskinin ölçülməsinə tətbiq olunan tələblər üzrə fərqlər mövcuddur. MHBS 9 maliyyə öhdəliyinin kredit riskindəki dəyişikliklərə şamil olunan belə öhdəliyin ədalətlə dəyərində dəyişiklik məbləğinin (öhdəliklərin kredit riskində dəyişikliklərin təsirinin digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda tanınması mənfiət və ya zərər üzrə uçot uyğunsuzluğu əmələ gətirmiyənədək) digər məcmu gəlirlərdə tanınmasını tələb edir.

- Maliyyə öhdəliyinin kredit riskinə şamil olunan ədalətli dəyərdə dəyişikliklər daha sonra mənfiət və ya zərər üzrə yenidən təsnifləşdirilir.
- Dəyərsizləşmə MHBS 9-un 2014-cü il versiyası maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi ilə bağlı MUBS 39-dakı “çəkilmiş kredit zərərləri modeli”nin əksinə olaraq “gözlənilən kredit zərərləri modeli” ni təqdim edir. Gözlənilən kredit zərərləri modeli kredit riskindəki dəyişiklikləri əks etdirmək üçün müəssisə tərəfindən belə kredit zərərlərinin və onlarla bağlı dəyişikliklərin ilkin tanınma dövründən başlayaraq hər hesabat tarixində uçota alınmasını tələb edir. Digər sözlərlə desək, kredit hadisəsinin kredit zərəri tanınmamışdan əvvəl baş verməsi artıq vacib deyil.
- Hecinqin uçotu. Maliyyə və qeyri-maliyyə risklərinin hecinqi zamanı müəssisələr tərəfindən riskin idarə edilməsi fəaliyyətlərinin yerinə yetirilmə üsullarını açıqlayan yeni hecinq uçotu modeli təklif edir. MHBS 9-a əsasən hecinq uçotuna uyğun olan əməliyyatların növləri, xüsusilə hecinq alətlərinə aid olan alətlərin növlərinin artırılması və hecinq uçotunun tətbiq olunduğu qeyri-maliyyə alətlərinin risk komponentlərinin növləri ilə bağlı daha geniş imkanlar verilir. Bundan əlavə, effektivlik testi öyrənilmiş və “iqtisadi münasibətlər”in əsasları ilə əvəzlənmişdir. Həmçinin, keçmiş dövrlərə şamil olunmaqla qiymətləndirmə artıq tələb edilmir. Müəssisədə riskin idarə edilməsi fəaliyyətlərinə dair güclü açıqlama tələbləri tətbiq olunmuşdur.
- Tanınmanın dayandırılması. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması üçün tələblər MUBS 39-dan köçürülmüşdür.

Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi

Cari ildə Şirkət İdarə Heyəti tərəfindən 1 yanvar 2020-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövr üçün qüvvəyə minən BMHS Standartlarına və Şərhlərinə aşağıdakı düzəlişləri tətbiq etmişdir. Onların qəbul edilməsi açıqlamalara və bu maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlərə heç bir əhəmiyyətli təsir göstərməmişdir.

- BMHN 9, BMST 39 və BMHN 7-də dəyişikliklər - Faiz dərəcəsi standart islahatı - 2019-cu ilin sentyabr ayında BMUŞŞ Faiz nisbətinin islahatı ilə çıxış etmişdir (BMHN 9, BMST 39 və BMHN 7-də dəyişikliklər). Bu düzəlişlər davamlı faiz dərəcəsi islahatları nəticəsində cari faiz dərəcələrinə təsir edən hedcinq edilmiş maddələr və ya hedcinq alətləri dəyişdirilməmişdən əvvəl qeyri-müəyyənlilik dövrü ərzində təsir edilmiş hedcinqlər üçün hedcinq uçotunun davam etməsinə imkan vermək məqsədilə xüsusi hedcinq uçotu tələblərini dəyişdirir. Düzəlişlər faiz dərəcəsi risklərinə hedcinq mühasibatlığını tətbiq etmədiyi üçün Şirkətlə əlaqəli deyil.

4. YENİ VƏ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ BEYNƏLXALQ STANDARTLARININ (MHBS) TƏTBİQİ (davamı)

(a) İcarə ödənişlərindəki dəyişiklik icarə müqaviləsi ilə dəyişiklikdən dərhal əvvəl qüvvədə olan icarə haqqı ilə eyni və ya ondan az olan icarə haqqının yenilənməsinə gətirib çıxarır;

(b) İcarə ödənişlərində hər hansı azalma, yalnız əvvəlcə 30 iyun 2021-ci il tarixində və ya bu tarixə qədər olan ödənişlərə təsir edir (30 iyun 2021-ci il tarixində və ya daha əvvəl azaldılmış icarə ödənişləri və 30 iyun 2021-ci il tarixini keçən artmış icarə ödənişləri ilə nəticələnirsə, icarə güzəsti bu şərti qarşılayır) və

(c) İcarənin digər şərtlərində əsaslı dəyişiklik yoxdur.

Cari maliyyə ilində şirkət məqsədə uyğun olmadığı üçün BMHN 16-ya (BMUSS tərəfindən 2020-ci ilin may ayında buraxılmış) dəyişiklik tətbiq etməyib.

- BMHN Standartlarında Konseptual əsaslara İstinadlara Dəyişikliklər - Dəyişikliklər yeni əsaslara istinad etmək üçün təsir olunan Standartlara müvafiq dəyişiklikləri əhatə edir. Lakin, bu dəyişikliklərin hamısı əsaslara istinadlar və sitatlarla əlaqədar olaraq bu açıqlamaları yenilənmiş Konseptual Əsasa istinad edəcək şəkildə yeniləmir. Bəzi bəyanatlar yalnız Əsasların hansı versiyasına istinad etdiklərini göstərmək (2001-ci ildə BMUSS tərəfindən qəbul edilmiş BMUSK Əsasları, 2010-cu il BMUSS Əsasları və ya yenilənmiş 2018-ci il Əsasları) və ya ya da Standarddakı təriflərin yenilənmiş Konseptual Əsaslarda hazırlanmış yeni təriflərlə yenilənmədiyini göstərmək üçün yenilənmişdir. Dəyişdirilən Standartlar BMHN 2, BMHN 3, BMHN 6, BMHN 14, UMS 1, UMS 8, UMS 34, UMS 37, UMS 38, MHŞBK 12, MHŞBK 19, MHŞBK 20, MHŞBK 22 və SIC-32 - dir.
- BMHN 3 - İşin tərifi bəndinə dəyişiklik - Dəyişikliklər aydınlaşdırır ki, müəssisələrin ümumiyyətlə nəticələrə olmasına baxmayaraq, integrasiya edilmiş fəaliyyətlər və aktivlər toplusu üçün bir iş kimi qiymətləndirilməsi üçün nəticələr tələb olunmur. Bir iş qəbul etmək üçün əldə edilmiş fəaliyyət və aktivlər toplusuna ən azı nəticələr yaratmaq qabiliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə kömək edən giriş məlumatları və maddi proses daxil olmalıdır.

Dəyişikliklər bazar iştirakçılarının hər hansı çatışmayan ilkin məlumatları və ya prosesi əvəz edə biləcəyinə və nəticələr çıxarmağa davam edə biləcəyinə dair qiymətləndirməni ləğv edir. Dəyişikliklər həmçinin əhəmiyyətli prosesin əldə edilib-edilməməsini müəyyənləşdirməyə kömək edən əlavə rəhbərliyi də təqdim edir.

Dəyişikliklər əldə edilmiş fəaliyyət və aktivlər toplusunun bir müəssisə olub olmamasının sadələşdirilmiş qiymətləndirməsinə imkan verən mütləq olmayan konsentrasiya testini təqdim edir. Mütləq olmayan konsentrasiya testinə əsasən, əldə edilmiş ümumi aktivlərin ədalətli dəyərinin hamısı müəyyən edilə bilən bir aktivdə və ya oxşar aktivlər unda cəmləndiyi təqdirdə, əldə edilmiş fəaliyyət və aktivlər toplusu bir iş deyildir.

Dəyişikliklər əldə etmə tarixi 1 yanvar 2020-ci il tarixində və ya ondan sonra olan bütün iş birləşmələrinə və aktivlərin əldə edilməsinə perspektivli şəkildə tətbiq olunur.

- BMUS 1 və BMUS 8-də dəyişikliklər Əhəmiyyətin tərifi - Dəyişikliklər BMUS 1-də materialın tərifini daha asan başa düşməyə kömək edir və BMHN Standartlarında əsas əhəmiyyət anlayışını dəyişdirmək məqsədi daşıdır. Əhəmiyyətli məlumatları qeyri-əhəmiyyətli məlumatlarla 'gizlətmək' anlayışı yeni tərifin bir hissəsi kimi daxil edilmişdir.
- İstifadəçiləri təsir edən əhəmiyyətliliyin həddi 'təsir göstərə bilər' "əsaslı şəkildə təsir edə biləcəyi gözlənilə bilər" kimi dəyişdirildi.
- BMUS 8-də əhəmiyyətin tərifi BMUS 1-də əhəmiyyətin tərifinə istinad ilə əvəz edilmişdir. Bundan əlavə, ardıcılığı təmin etmək üçün BMUSS, "əhəmiyyət" tərifini ehtiva edən və ya "əhəmiyyət" termininə istinad edən digər Standartlara və Konseptual Əsaslara düzəliş etmişdir.

Dərc olunmuş, lakin hazırda qəbul olunmamış standartlar və şərhlər

Cəmiyyətin erkən hələ ki, qəbul etməməyə qərar verdiyi, gələcək hesabat dövrlərində qüvvəyə minəcək BMUSS tərəfindən buraxılmış bir sıra standartlar, standartlara düzəlişlər və şəhərlər mövcuddur.

4. YENİ VƏ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ BEYNƏLXALQ STANDARTLARININ (MHBS) TƏTBİQİ (davamı)

BMHN 17	Sığorta müqavilələri
BMHN 10 və BMUS 28 (dəyişikliklər)	Bir sərmayəci ilə onun ortağı və ya birgə müəssisəsi arasında aktivlərin satışı və ya kapital qoyuluşu
BMUS 1 -ə dəyişikliklər	Öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifatı
BMHN 3 - ə dəyişikliklər	Konseptual əsaslara istinad
BMUS 16 – a dəyişikliklər	Əsas vəsaitlər — İstifadədən əvvəl əldə edilən gəlirlər
BMUS 37 -ə dəyişikliklər	Çətin müqavilələr – Müqavilənin yerinə yetirilməsinin dəyəri
BMHN Standartlarının 2018-2020 dövrünə illik təkmilləşdirmələr	BMHN 1-ə düzəlişlər - Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartları, BMHN 9 Maliyyə Alətləri, BMHN 16 İcarə və BMUS 41 Kənd Təsərrüfatı standartlarının ilk dəfə qəbul edilməsi

Rəhbərlik aşağıda qeyd olunanlar istisna olmaqla, yuxarıda sadalanan Standartların qəbul edilməsinin gələcək dövrlərdə şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərəcəyini gözləmir:

BMUS 1-də dəyişikliklər - Öhdəliklərin cari və ya uzunmüddətli kimi təsnifatı

BMUS 1-də edilən dəyişikliklər hər hansı aktiv, öhdəlik, gəlir və xərclərin və ya bu maddələr haqqında açıqlanan məlumatların məbləği və ya vaxtına deyil, yalnız öhdəliklərin maliyyə vəziyyəti hesabatında cari və ya uzunmüddətli kimi təqdim edilməsini təsir edir.

Dəyişikliklər öhdəliklərin cari və ya uzunmüddətli kimi təsnif edilməsinin hesabat dövrünün sonunda mövcud olan hüquqlara əsaslandığını aydınlaşdırır, təsnifatın müəssisənin ödənişini təxirə salma hüququndan istifadə edib etməyəcəyi ilə bağlı gözləntilərdən təsirlənmədiyini göstərir, hesabat dövrünün sonunda müqavilələrə əməl edildiyi təqdirdə hüquqların mövcud olduğunu izah edir və hesablaşmanın pul vəsaitləri, kapital alətləri, digər aktivlər və ya xidmətlərin qarşı tərəfə köçürülməsinə aid olduğunu aydınlaşdırmaq üçün ‘hesablaşma’ tərifini təqdim edir. Dəyişikliklər 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün retrospektiv olaraq tətbiq olunur, erkən tətbiqinə də icazə verilir.

BMUS 16-da dəyişikliklər - Əsas vəsaitlər - İstifadədən əvvəl əldə edilən gəlirlər

Dəyişikliklər əsas vəsaitlərin dəyərindən həmin vəsaitlər istifadəyə verilməmişdən qabaq istehsal edilmiş əşyaların satışından əldə olunan gəlirlərin, yəni aktivin fəaliyyət göstərə bilməsi üçün lazım olan yerə və şəraitə gətirildikdə əldə edilən gəlirlərin çıxılmasını qadağan edir. Nəticə etibarilə, müəssisə bu cür satış gəlirlərini və əlaqədar xərcləri mənfəət və zərər hesabında tanır. Müəssisə bu ehtiyatların dəyərini BMUS 2 Ehtiyatlar - a uyğun ölçür. Dəyişikliklər həmçinin ‘aktivin düzgün işləyib işləmədiyini yoxlamaq’ mənasını da açıqlayır. Dəyişikliklər 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir, erkən tətbiqinə icazə verilir.

5. ƏSAS VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2021-ci il	İl ərzində daxil olmuşdur	İl ərzində məxaric olmuşdur	Amortizasiya	31 dekabr 2022-ci il
Maşın, avadanlıq, hesablama texnikası	71 212,02	32 361,58	-	(20 769,45)	82 804,15
Nəqliyyat vəsitələri	237 205,20	30 203,15	(2 809,97)	(66 149,71)	198 448,67
Digər əsas vəsaitlər	2 347 892,08	-	-	(70 703,12)	2 277 188,96
Cəmi	2 656 309,31	62 564,73	(2 809,97)	(157 622,28)	2 558 441,79

	31 dekabr 2022-ci il	İl ərzində daxil olmuşdur	İl ərzində məxaric olmuşdur	Amortizasiya	31 dekabr 2023-cü il
Maşın, avadanlıq, hesablama texnikası	82 804,15	7 883,94	-	18 192,33	72 769,37
Nəqliyyat vəsitələri	198 448,67	8 463,58	(38 249,19)	17 874,79	150 788,74
Digər əsas vəsaitlər	2 277 188,96	-	-	68 309,76	2 208 550,13
Cəmi	2 558 441,79	16 347,52	38 249,19	104 376,88	2 432 108,24

6. QEYRİ –MADDİ AKTİVLƏR

	31 dekabr 2021-cu il	İl ərzində daxil olmuşdur	İl ərzində məxaric olmuşdur	Amortizasiya	31 dekabr 2022-ci il
Lisenziya	198 148,88	9 204,31	-	(20 710,77)	186 642,42
Program təminatı	63 279,17	-	-	(6 352,48)	56 926,69
Cəmi	261 427,05	9 204,31		(27 063,25)	243 569,11

	31 dekabr 2022-ci il	İl ərzində daxil olmuşdur	İl ərzində məxaric olmuşdur	Amortizasiya	31 dekabr 2023-cü il
Lisenziya	186 642,42	-	-	(18 394,73)	168 247,69
Program təminatı	56 926,69	11 421,45	-	(5 962,18)	62 385,96
Cəmi	243 569,11	11 421,45		(24 356,91)	230 633,65

7. QISAMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR

DEBİTOR BORCLARI	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
Birbaşa sigorta üzrə	2 000 102,84	3 234 254,79
Təkrarsısgorta eməliyyatları üzrə	313 572,25	-
Büdcə üzrə	687 138,64	1 150 359,98
İddia tələbləri üzrə	67 629,53	37 513,74
İşçi heyəti üzrə	2 000,00	14 647,00
Sair debitorlar	408 302,42	437 104,15
Cəmi	3 478 745,68	4 873 879,66

8. QISAMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ:		
Kassa	943,11	884,54
Hesablaşma hesabı	4 089 124,49	4 927 587,39
Valyuta hesabı	1 270 690,40	1 110 214,31
Depozit hesabları	6 250 000,00	6 799 999,84
Sair pul vəsaitləri	418 491,37	429 315,48
Cəmi	12 029 249,37	13 268 001,56

9. QISAMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
SIĞORTA EHTİYATLARINDA TƏKRARSİĞORTAÇILARIN PAYI		
Dövlət qiymətli kağızları	6 931 564,16	6 081 646,47
Qeyri-dövlət qiymətli kağızları	-	-
Sair maliyyə aktivləri	-	-
Cəmi	6 931 564,16	6 081 646,47

11. UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
SIĞORTA EHTİYATLARINDA TƏKRARSİĞORTAÇILARIN PAYI		
Həyat sigortası sahəsi üzrə :		
Qeyri-həyat sigortası sahəsi üzrə:	1 863 974,31	2 028 177,54
Cəmi	1 863 974,31	2 028 177,54

11. UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
QARŞISIALINMA TƏDBİRLƏRİ FONDU		
Qarşısialınma tədbirləri fondu:		
Cəmi		

11. UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
KREDİTOR BORCLARI		
Əməyin ödənilməsi üzrə		2,94
Büdcə üzrə	-	-
Sosial sigorta və təminat üzrə		45 552,56
Digər məcburi ödənişlər üzrə	-	-
Asılı təşkilatlar üzrə	-	-
Sair kreditorlar	-	-
Cəmi	-	45 555,50

11. UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
TƏKRARSIGORTA ƏMƏLİYYATLARI ÜZRƏ ÖHDƏLİKLƏR		
Təkrarsığortaçı üzrə	-	360 839,70
Təkrarsığortalı üzrə	-	-
Cəmi	-	360 839,70

11. UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
TƏSİŞÇİ VƏ YA SƏHMDARLARLA HESABLAŞMALAR		
Təsisçi və ya səhmdarlarla hesablaşmalar	449,24	449,24
Cəmi	449,24	449,24

11. UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
SAİR ÖHDƏLİKLƏR		
Sair öhdəliklər	-	-
Cəmi	-	-

12. QISAMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
KREDİTOR BORCLARI		
Əməyin ödənilməsi üzrə	-	-
Büdcə üzrə	-	-
Sosial siğorta və təminat üzrə	-	-
Digər məcburi ödənişlər üzrə	-	-
Asılı təşkilatlar üzrə	-	-
Sair kreditorlar	580 266,52	501 224,58
Cəmi	580 266,52	501 224,58

13. ƏSAS ƏMƏLİYYAT GƏLİRİ

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
Birbaşa siğorta üzrə siğorta haqları	21 124 520,22	24 631 590,61
Təkrarsığorta üzrə təkrarsığorta haqları	-	-
Sığorta ödənişlərində təkrarsığortacıların payı üzrə	765 595,82	840 876,65
Təkrarsığortaya verilmiş müqavilələr üzrə	-	-
Komissyon muzdlar üzrə	161 399,28	156 306,38
Cəmi	22 051 515,32	25 628 773,64

14. ƏSAS ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
Sığorta ödənişləri və sığorta məbləğləri üzrə	15 335 783,06	12 826 866,17
Qaytarılan sığorta haqları üzrə	731 300,87	566 073,13
Tənzimləmə xərcləri	4 210,00	15 565,94
Təkrarsıgortaya verilmiş sığorta haqları üzrə	2 343 953,81	2 441 953,89
Qarşısalınma tədbirləri fonduna ayırmalar üzrə	25 724,53	61 403,89
Sığorta fəaliyyəti üzrə sair xərclər	700 520,05	-
Cəmi	19 141 492,32	15 911 863,02

15. İŞLƏRİN APARILMASI XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
Əmək haqqı - cəmi	2 481 517,53	2 092 945,14
o cümlədən :	-	-
a) ştat işçilərinə əmək haqqı - cəmi	2 481 517,53	2 092 945,14
o cümlədən :	-	-
- vəzifə maaşlarına üzrə	2 292 931,60	2 092 945,14
- mükafat	188 585,93	-
- sair ödənişlər (orta qazanc üzrə)	-	-
b) siyahıdan kənar tərkibli işçilərə əmək haqqı - cəmi	-	-
Sığorta vasitəcılərinə komisyon muzdlar - cəmi	1 221 738,87	1 803 203,25
o cümlədən :	-	-
sığorta agentlərinə	1 055 471,06	1 695 364,84
sığorta brokerlərinə	166 267,81	107 838,41
Təkrarsıgortalılara hesablanmış komisyon muzdlar	-	-
Dövlət sosial müdafiə fonduna ayırmalar	544 921,46	510 584,50
Təsərrüfat xərcləri	16 112,07	18 547,91
Dəftərxana xərcləri	14 925,24	12 125,51
Ezamiyyə xərcləri - cəmi	1 308,00	5 791,08
o cümlədən	-	-
ölkə daxilində	1 308,00	385,52
ölkə xaricində	-	5 405,56
Bank xidməti xərcləri	50 225,08	103 504,34
Məsləhət xidmətləri	-	31 300,07
Reklam işinin aparılmasına xərclər	74 746,25	76 378,34
Amortizasiya ayırmaları	168 077,85	198 917,17
Əsas vəsaitlərin təmiri üzrə xərclər	-	980,00
İşçilərin ixtisasının artırılmasına çəkilmmiş xərclər	-	11 881,32
Nümayəndəlik xərcləri	89,00	645,07
Sair xərclər - cəmi	651 750,36	883 675,61
o cümlədən	-	-
Poçt xidməti	34 449,43	-
Avtomobil xərcləri	81 643,13	-
İnformasiya xidməti	9 073,49	-
Komunal xərc	13 848,51	16 948,91
Sığorta blankları	7 209,58	4 175,64
seminarda iştirak xərcləri	352,54	-

Tibbi sigorta (ischilər)	65 306,74	35 631,23
Sığorta məlumatlarının avtomatlaşdırılması	93 168,61	
Heyat sığortası (işçilər)	4 024,55	
Əmlak sığortası	21 034,39	7 226,26
Icarə xərcləri	198 036,62	236 552,47
Rabitə	37 712,00	-
Audit xidməti	48 240,00	-
Hüquqi və s. Xidmətlər	2 061,50	-
Nəqliyyat vasitəsi üzrə xərclər	81 639,24	-
Abunə haqqı (jurnal, qəzet)	472,74	-
Milli Depozit Mərkəzi %	8 479,04	-
Tenderdə iştirak	3 786,00	3 050,00
Tibb sigorta	31 866,90	-
İşçilərin ixtisasartırma xərcləri	1 026,70	-
Qiymətli kağızların broker kommisiyası	205,39	-
Program təminatı xidmətləri	130 825,01	
5% ISB	-	306 729,94
Agentlerle bağlı işlərin aparılması xərci	-	50 649,41
Cəmi	5 225 411,71	5 750 479,31

16. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Cəmiyyət ödəniləcək cari mənfəət vergisi, eləcə də aktiv və öhdəliklər üzrə vergi bazalarını onun fəaliyyət göstərdiyi ölkələrin Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən hesablayır və uçotda əks etdirir ki, buda MHBS-dan fərqli ola bilər.

Təşkilat bəzi xərclər vergiye cəlb olunmadığından və bəzi gəlirlər vergi məqsədləri üçün vergidən azad olunduğundan daim vergi xərcləri ilə üzləşir.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatları məqsədləri üçün uçota alınan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə verginin hesablanması məqsədilə istifadə edilən məbləğlər arasındaki müvəqqəti fərqlər üzrə xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2020-ci və 2021-cu il tarixlərinə olan müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin tanınması üzrə müxtəlif metodlar, zaman müddətləri, eləcə də müəyyən aktivlər üzrə vergi-uçot əsaslı fərqlərdən yaranan müvvəqəti fərqlər ilə əlaqədardır.

Aşağıdakı məbləğlərin üzləşdirilməsində tətbiq edilən vergi dərəcəsi Azərbaycan Respublikasında vergi qanunvericiliyinə əsasən (müəyyən edildiyi kimi) hüquqi şəxslər tərəfindən vergiye cəlb olunan mənfəət üzrə ödəniləcək 20%-lik mənfəət vergisi dərəcəsidir.

31 dekabr 2022-ci və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə qüvvədə olan vergi dərəcəsinin üzləşdirilməsi aşağıdakı kimi olmuşdur:	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət	873 621,31	71 487,83
Mənfəət vergisi xərci:	174 724,26	14 297,57
Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)	698 897,05	57 190,26

17. RİSKLƏR

Maliyyə riski amilləri.

Fəaliyyətin adı gedişində Cəmiyyət alınan və satılan malların dəyişkən qiymətləri, digər xammalların qiymətləri, valyuta məzənnələri və faiz dərəcələri nəticəsində yaranan bazar riskləri ilə üzləşir. Qiymətlərdəki dəyişikliklərdən asılı olaraq bazar qiymətlərindəki bu cür dəyişikliklər Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətinin dəyişməsinə səbəb ola bilər. Cəmiyyətin ümumi risk idarəetmə programı maliyyə bazarlarının qeyri-müəyyənliliklərini əhatə edir və Cəmiyyətin maliyyə fəaliyyətinə potensial mənfi təsiri azaltmağı nəzərdə tutur. Maliyyə nəticələrinə təsir edə bilən müxtəlif risklərin səmərəli şəkildə idarə edilməsi üçün Cəmiyyətin əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasından ibarətdir. Maliyyə riskinin vacib komponentləri likvidlik riski, xarici valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və kredit riskidir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski aktiv və passivlərin ödəmə müddətlərinin uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Likvidliyin idarə edilməsinə Cəmiyyətin yanaşması həm adı, həm də qeyri-adı şəraitdə Cəmiyyətin nüfuzuna qəbul edilməyən zərər və ya risk zərəri vurmamaqla, öhdəliklərin müddəti başa çatdıqda onların likvidliyini daim təmin etməkdən ibarətdir. Rəhbərlik, 31 dekabr 2020-ci il tarixində Cəmiyyətin cari ödəmə strukturunun hər hansı bir əhəmiyyətli likvidlik riskinə məruz qalmadığını hesab edir

Kapital risklərinin idarə olunması.

Kapital nizamnamə kapitalı və yığılmış mənfəət və ya zərərdən ibarət olub, hazırkı konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında kapitala aid edilir. Kapitalın idarə olunmasında Cəmiyyətin məqsədi səhmdarlar üçün gəlirlərin və digər maraqlı tərəflər üçün ödənişlərin təmin edilməsi və kapital xərclərinin azaldılması məqsədilə, optimal kapital strukturunun saxlanılması üçün fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətini qoruyub saxlamaqdır. Qrubdan kapital ilə bağlı konkret normativ əmsallara riayət etmək tələb olunmur.

Kapital nizamnamə kapitalı və yığılmış mənfəət və ya zərərdən ibarət olub, hazırkı maliyyə hesabatlarında kapitala aid edilir.

Cəmiyyətdən kapital ilə bağlı konkret normativ əmsallara riayət etmək tələb olunmur.

Kredit riski. Qarşı tərəf borcunu müəyyən edilmiş ödəmə müddətində tam ödəyə bilmədikdə, Cəmiyyət kredit riskinə məruz qalır. Adətən, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyəri Cəmiyyətin məruz qaldığı kredit riskinin maksimum miqdarını eks etdirir. Potensial kredit riskinin azaldılması üçün aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi imkanı böyük əhəmiyyət kəsb etmir. Cəmiyyətin kredit riski üzrə konsentrasiyalara məruz qalan maliyyə alətləri əsasən hesablarda olan vəsaitlər və debitor borclarından ibarətdir.

Bazar riski

Bazar riski bazardakı qiymət və məzənnələr səviyyəsində dəyişikliklərin yaxud onların mütərəddidliyinin Cəmiyyətin gəlir və ya kapitalına yaxud da onun biznes məqsədlərinin reallaşdırılması imkanlarına mənfi təsir göstərməsi riskidir.

Bazar riski faiz dərəcəsi riski kimi, valyuta riski, kredit spredləri, əmtəə qiymətləri və qiymətli kağızların qiyməti addır. Cəmiyyətin ölçmə üsullarında və ya üzləşdiyi riskdə yaxud da qeyd olunan risklərin idarə edildiyi və ölçüldüyü tərzdə heç bir dəyişikliklər baş verməmişdir.

Cəmiyyət daxilindəki müəssələr həm sabit, həm də dəyişkən (“üzən”) faiz dərəcələri ilə borc vəsaitlər cəlb edildiyindən Cəmiyyət faiz riskləriilə üzləşir. Risk Cəmiyyət tərəfindən sabit və üzən faiz dərəcələrinin müvafiq şəkildə vəhdəti yaradılmaqla idarə olunur.

Müşahidə Şurası həmçinin Cəmiyyət müsbət faiz marjası ilə təmin edən onun faiz dərəcəsi mövqeyini uyğunlaşdırmaqla faiz riskini və bazar risklərini idarə edir. Nəzarət şöbəsi Cəmiyyətin cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Cəmiyyətin faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və mənfiətinə təsirini qiymətləndirir.

Cəmiyyətin bəzi maliyyə öhdəlikləri ya dəyişkən faiz dərəcəsi daşıyır, ya da ki, kreditorun seçimi ilə faiz dərəcələrinin dəyişilə bilməsini nəzərdə tutan maddə daxil edilir. Cəmiyyət faiz dərəcəsi marjasını nəzarətdə saxlayır və bu səbəbdən əhəmiyyətli faiz dərəcəsi riskinə və ya sonrakı pul vəsaitlərinin hərəkətli riskinə məruz qalmadığını hesab edir.

Faiz dərəcəsinə qarşı həssaslıq

Cəmiyyət bazar mühitindəki mənfi dəyişikliklərdən irəli gələ biləcək potensial itkiləri dövri olaraq hesablamalı ədalətli dəyərin faiz dərəcəsi riskini idarə edir. Nəzarət şöbəsi Cəmiyyətin cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Cəmiyyətin ədalətli dəyərin faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və onun gəlirliyinə təsirini hesablayır. Aşağıda göstərilən həssaslıq təhlili hesabat dövrünün sonunda həm derivativ, həm də qeyri-derivativ alətlər üzrə faiz riskinə məruzqalma əsasında müəyyən edilmişdir. Üzən faiz dərəcəsi daşıyan öhdəliklər üzrə təhlil dövrün sonunda öhdəliyin ödənilməmiş məbləğinin bütün il üzrə ödənilmədiyini hesab etməklə həyata keçirilir. Cəmiyyət daxilində faiz dərəcəsi barədə əsas idarə heyətinə məlumat verildikdə 50 baza dərəcəsində artım və ya azalmaya istinad edilir ki, bu da rəhbərliyin faiz dərəcələrində mümkün dəyişikliklərin qiymətləndirilməsini eks etdirir.

Valyuta riski

Valyuta riski xarici valyuta mübadiləsi məzənnələrində dəyişikliklər baş verməsi səbəbindən maliyyə alətlərinin dəyəri qeyri-müəyyən olacağı ilə bağlı riskdir. Cəmiyyət üstünlük təşkil edən xarici valyuta mübadiləsi məzənnəsində dəyişikliyin baş verməsi nəticəsində onun maliyyə vəziyyəti və vəsaitlər hərəkətinin təsirə məruz qala biləcəyi halı ilə üzləşir.

Müşahidə Şurası təxmin edilən AZN məzənnəsinin dəyişməsi və digər makroiqtisadi göstəricilər əsasında açıq valyuta mövqeyinin idarəedilməsi yolu ilə valyuta riskinə nəzarət edir ki, bu da Cəmiyyətə valyutaların milli valyutaya qarşı mübadilə məzənnələrinin dəyişkənliyindən irəli gələn əhəmiyyətli zərərin azaldılması üçün imkan yaradır.

Həssaslıq təhlili üzrə məhdudiyyətlər

Əslində, ehtimallar və digər amillər arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. O cümlədən qeyd etmək lazımdır ki, bu həssaslıqlar sabit deyil və iri yaxud xırda təsirlər bu nəticələrdən interpolasiya və ya ekstrapoliya edilməlidir.

Həssaslıq təhlili Cəmiyyətin aktivlərinin və öhdəliklərinin fəal şəkildə idarə edildiyini nəzərə almır. Bundan əlavə, Cəmiyyətin maliyyə vəziyyəti bazarda dəyişikliklər baş verdikdə dəyişə bilər. Məsələ, Cəmiyyətin maliyyə riskinin idarə edilməsi strategiyası bazardakı dəyişikliklərə qarşı həssaslığın idarə edilməsini nəzərdə tutur. Bazardakı dəyişikliklər müəyyən həddi keçdikdə Cəmiyyətin rəhbərliyi bəzi investisiyaları satmaq, investisiya portfelinin strukturunu dəyişdirmək və ya müəyyən siğortalıyıcı addımlar atmaq kimi qərarlar həyata keçirə bilər. Nəticədə, aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında bazar dəyəri ilə qiymətləndirdikdə fərziblərdəki dəyişikliklər öhdəliklərə heç bir təsir göstərməyə bilər. Belə hallarda aktivlər və öhdəliklər üçün müxtəlif qiymətləndirmə bazasından istifadə edilməsi səhmdar kapitalının dəyişməsinə gətirib çıxara bilər.

Yuxarıda həssaslıq təhlillərinin digər məhdudiyyətlərinə Cəmiyyətin yalnız dəqiqliklə proqnozlaşdırılması mümkün olmayan qısamüddətli bazar dəyişikliklərinə dair mövqeyini eks etdirən potensial riski nümayiş etdirmək üçün şərti (hipotetik) bazar dəyişikliklərindən istifadə olunması və bütün faiz dərəcələrinin eyni qaydada hərəkət edəcəyi ilə bağlı təxminlər daxildir.

Qiymət riski olan məhsullar

Cəmiyyət ümumi və ya xüsusi bazar dəyişiklikləri nəticəsində öz məhsulları üzrə qiymət riskinə məruz qalır.

Cəmiyyət qiymət riskini bazar şəraitindəki mənfi dəyişikliklərdən irəli gələn potensial itkiləri dövrü olaraq hesablamاقla və müvafiq zərər-həddi ("stop-loss") məhdudiyyətlərini, habelə marja və girov tələblərini müəyyənləşdirib saxlamaqla idarə edir. İstifadə edilməmiş kredit öhdəlikləri halında isə, Cəmiyyət belə öhdəliklərin ümumi məbləğində bərabər həcmidə potensial zərərlə üzləşir. Lakin, ehtimal edilən məbləği bundan azdır, çünki, öhdəliklərin eksəriyyəti kredit müqavilələrində göstərilən bəzi şərtlərdən aslidir.

Əməliyyat riski

Əməliyyat sistemdəki nasazlıq, əməliyyatçının səhvi, saxtakarlıq və digər xarici hadisələr nəticəsində yaranmış zərərdir. Nəzarətlər yerinə yetirilmədikdə, əməliyyat riskləri müəssisənin nüfuzuna xələl gətirə, hüquqi və ya inzibati nəticələrinə səbəb ola və ya maliyyə itkilərinə gətirib çıxara bilər. Cəmiyyət bütün əməliyyat risklərinin aradan qaldırılmasını gözləmir, lakin özünün nəzarət konsepsiyası ilə, habelə potensial risklərə nəzarət və ya onlara qarşı cavab tədbirləri görməklə bu riskləri idarə etməyə çalışır. Nəzarətlərə vəzifə bölgüsünün, sistemə çıxışın, təsdiqlənmə və üzləşdirmə prosedurlarının, heyətin təlimi və qiymətləndirmə proseslərinin səmərəli təşkili daxildir.

18. HESABAT TARİXİNDƏN SONRAKİ HADİSƏLƏR

Hesabat tarixindən sonra hər hansı bir hadisə baş verməmişdir.